

KUZEY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ

YEREL YÖNETİMLER RAPORU 2023

BAŞBAKANLIK

DEVLET PLANLAMA ÖRGÜTÜ
İzleme ve Koordinasyon
Daire Başkanlığı

KUZEY KIBRIS TÜR K CUMHURİYETİ
BAŞBAKANLIK

DEVLET PLANLAMA ÖRGÜTÜ

2023 YILI

YEREL YÖNETİMLER
RAPORU

Ocak 2025

ÖNSÖZ

Devlet Planlama Örgütü, İzleme ve Koordinasyon Daire Başkanlığı uhdesinden her yıl düzenli olarak Yerel Yönetimler raporu yayınlanmaktadır. Bu raporda belediyelerin,

- 1) Kesinleşen Gelir ve Gider Analizleri
- 2)Yıllar İtibarı ile Belediye Çalışanlarının Statü Trendi ve Personel Sayıları
- 3) Belediyelerin Kurumlara olan Borç Analizleri,
- 4) Belediyelerin Araç Durumları vb.

gibi birçok çalışma yer almaktadır. Belediye görevlerinde genel kural beldenin gelişmesi ve belde halkının esenlik, refah ve mutluluğu konusunda ortak yerel gereksinimlerin çağdaş bir anlayış ve demokratik bir tutum ile ele alınıp karşılanmasıdır. Bu bağlamda Belediyelerin gelir ve gider yapısı, personel yapısı gibi birçok bilgi belediyelerin sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasında büyük bir önem arz etmektedir. Yerel yönetimler tanımlanan amaç ve hedefleri ölçmeli ki yönetebilsinler. Ayrıca yerel yönetimlerin sürdürülebilir gelişme amaçlarına odaklanması gerekmektedir.

17 Sürdürülebilir Gelişme Amacı

Çalışmalar KKTC Devlet Planlama Örgütü Müsteşarlığı, İzleme ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, İstatistik Kurumu, On Sekiz Belediye Başkanlığı, Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu, Sosyal Sigortalar Dairesi, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi tarafından destek verilmiştir.

2023 Yerel Yönetimler Raporu, İzleme ve Koordinasyon Dairesi Başkanı Batu Beyit ve Cevdet Akgür tarafından hazırlanmıştır. Raporun yayına hazırlanması safhasında katkı koyan İzleme Koordinasyon Dairesi personeline teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Durali Güçlüsoy
DPÖ Müsteşarı

TABLÖLAR

Tablo 1: Belediyelerin Birleştirilmesine İlişkin (Özel) Yasa İle Oluşturulan Yeni Belediyeler ve Bu Belediyelere Bağlı Yerleşim Yerleri	3
Tablo 2: Belediyelerin Devlet Bütçesinden Aldıkları Katkı Miktarları	5
Tablo 3: Yıllara Göre Belediyelerin Gerçekleşen Gelir ve Gider Dağılımı (2011-2023)	8
Tablo 4: Belediyelerin Gelirleri (2021-2023)	9
Tablo 5: Belediyelere Yapılan Devlet Katkısının Mahalli Gelirler İçindeki Payı (2021-2023)	10
Tablo 6: Belediyelerin Taşınmaz Mal Vergi Gelirleri (2020-2023)	11
Tablo 7: Belediyelerin Giderleri (2021-2023).....	16
Tablo 8: Belediyelerdeki Memur, İşçi ve Sözleşmeli Personel Sayıları (2021-2023)	19
Tablo 9: Yıllar İtibarı ile Belediye Bazında Toplam Personel Sayısı (2008-2023)	20
Tablo 10: Belediyelerin Borç Yüzde Dağılımları	30
Tablo 11: Belediyelerin 2023 Yılı İtibarıyla Kurumlara Olan Borçları	31
Tablo 12: Belediyelerin 2019-2023 Yılları Arası K.T.Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi'ne Olan Toplam Borçları.....	32
Tablo 13: Belediyelerin Araç Durumu (2021-2023).....	33

GRAFİKLER

Grafik 1: 2022 Yılı Yeni Yasal Düzenlemelere Göre KKTC Belediye Sınırları	4
Grafik 2: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Vergi Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı	12
Grafik 3: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Vergi Dışı Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı...	13
Grafik 4: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Sermaye Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı.....	14
Grafik 5: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Alınan Bağış Yardımlar ve Krediler Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı	15
Grafik 6: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Personel Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı.....	17
Grafik 7: Yıllar İtibarı İle Belediye Çalışanlarının Statü Trendi (2009-2023).....	18
Grafik 8: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Sosyal Güvenlik Kurumlarına Belediye Prim Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı	21
Grafik 9: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Mal ve Hizmet Alım Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı.....	22
Grafik 10: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Faiz Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı.....	23
Grafik 11: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Cari Transfer Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı	24
Grafik 12: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Sermaye Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı ..	25
Grafik 13: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Sermaye Transfer Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı.....	26
Grafik 14: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçları (2014-2023).....	27
Grafik 15: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçlarının Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişimi (2014-2023)	28
Grafik 16: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçlarının Yüzdelerle Dağılımları (2014-2023).....	29

KKTC’de YEREL YÖNETİMLER (2023)

Yerel yönetimler, bölge, belediye veya köy ve mahalle halkının yerel ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kuruluş ilkeleri yasa ile belirtilen ve karar organları dört yılda bir yapılan seçimle oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

KKTC’de yerel hizmetler, belediyeler, belediye olmayan yerleşim birimlerinde ise muhtarlıklar eliyle yürütülmektedir. Ülkemizde 2009 yılında belediyelere bağlı olmayan köylerde (Karaman, Kantara ve Pile köyleri hariç) mevcut belediyelere bağlanmıştır. 2023 yılında faaliyetlerini sürdürmekte olan 18 belediye vardır. Değiştirilmiş şekliyle 51/1995 sayılı Belediyeler Yasasına göre “kent” nüfusu 5001 veya daha fazla olan beldeleri anlatır. Ancak ilçe merkezleri, nüfuslarına bakılmaksızın kent sayılırlar.

51/1995 sayılı Belediyeler Yasası ile, belediyelerin gelişmesine ve halkın beklentilerine cevap verilmesine imkân tanımayan önceki 15/1980 sayılı Belediyeler Yasası yürürlükten kaldırılmıştır. 23 Ağustos 1995 tarihinde yürürlüğe giren Belediyeler Yasası ile belediyelerin, ülkenin koşulları ve yasal mevzuat göz önüne alınarak olabildiğince özerkleştirilmesi, belediye çalışmalarının daha şeffaf hale getirilmesi, katılımın sağlanması, gelir kaynaklarının ve yetkilerinin azami derecede artırılması amaçlanmıştır.

1983 yılında, KKTC’de faaliyet gösteren 28 belediye ilk kez bir araya gelerek 15/1980 sayılı Belediyeler Yasasının 159. maddesi uyarınca güçlerini birleştirerek bu konuda ilk adımı atmışlar ve Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi 6/1961 sayılı Birlikler ve Dernekler Yasası altında Belediyeler Birliği’ni kurmuşlardır. Ancak Birlikler ve Dernekler Yasasına göre bir tüzükle oluşturulan Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği’nin oluşumuyla ilgili ortaya çıkan hukuki durum karşısında 4 Haziran 2003 tarihinde 39/2003 sayılı Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği Yasası yürürlüğe konmuştur. Belediyeler Birliği’nin kuruluşu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde, belediyelerin kurumsallaşma aşamasına ulaşmasında ve güçlenmesinde önemli bir adım olmuştur.

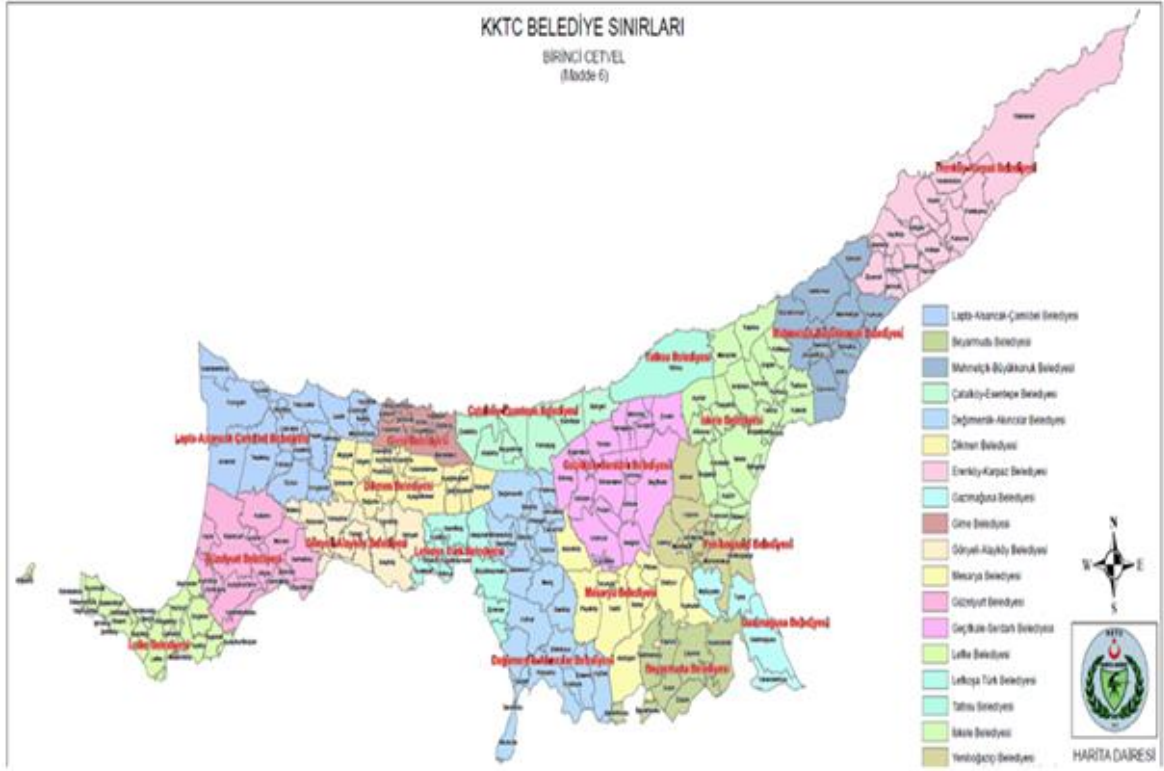
Belediyeler toplumsal gelişmişlik düzeyi ve yapısı ne olursa olsun bütün ülkelerde başlıca üç tür mali kaynağa sahiptir. Kaynaklardan birisi yerel kaynaklardan elde edilen öz gelirlerdir. Bunlar belediye yönetimlerine tahsil etme yetkisi tanınmış vergiler, harçlar,

katılım payları, ücretler ve belediyelere ait taşınmazların satılması ve kiralanması yoluyla elde ettiği gelirler ile işletme karlarıdır. İkincisi transfer niteliği taşıyan gelirlerdir. Bu kaynak, merkezi yönetim gelirlerinden aldığı katkı payı, yardım, bağış ve borçlanmalardan oluşmaktadır. Üçüncü gelir kaynağı ise belediyelerin bankacılık sektörü ile mali piyasadan sağladığı kredilerdir. KKTC belediyelerinin gelir kaynakları aynı şekilde oluşmaktadır. Son yıllarda bu kaynaklara bazı belediyelerin aldığı yabancı ülke ve uluslararası yardımlar da (AB yardımları) eklenmiştir. Belediyelerin yetki, görev ve sorumlulukları yasa ile belirlenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'nin 24 Ağustos 2022 tarihli Sekizinci Olağanüstü Birleşiminde Oyçokluğuyla kabul olunan “Belediyelerin Birleştirilmesine İlişkin (Özel) Yasa” Anayasanın 94'üncü maddesinin (1)'inci fıkrası gereğince Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından 07 Eylül 2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak KKTC'de 28 olan belediye sayısı 18'e düşürülmüştür.

Tablo 1: Belediyelerin Birleştirilmesine İlişkin (Özel) Yasa İle Oluşturulan Yeni Belediyeler ve Bu Belediyelere Bağlı Yerleşim Yerleri

Belediye	Bağlı Yerleşim Yerleri
Lefkoşa Türk Belediyesi	Lefkoşa, Eylence, Büyük Kaymaklı, Haspolat, Hamitköy, Kızılbaz, Ortaköy, Küçük Kaymaklı, Aydemet (9 köy)
Gazimağusa Belediyesi	Yukarı Derinya, Gazimağusa, Tuzla, Mutluyaka (4 köy)
Güzelyurt Belediyesi	Yukarı Bostancı, Aşağı Bostancı, Güneşköy, Aydıncöy, Akçay, Zümrütköy, Şahinler, Gayretköy, Serhatköy, Mevlevi, Yuvacık, Güzelyurt, Yayla, Kalkanlı, (14 köy)
Girne Belediyesi	Beylerbeyi, Doğanköy, Ozanköy, Karakum, Girne, Zeytinlik, Karaman, Edremit, Karaoğlanoğlu (9 köy)
İskele Belediyesi	Kuzucuk, Ötüken, Aygün, Boğaziçi, Sınırustü, İskele, Bahçeler, Boğaztepe, Boğaz, Altınova, Ağıllar, Topçuköy, Yarköy, Kalecik, Kurtuluş, Turnalar, Ardahan, Mersinlik, Ergazi, Kaplıca, Kilitkaya, Tuzluca (22 köy)
Lefke Belediyesi	Aşağı Kurtboğan, Taşpınar, Taşköy, Madenliköy, Lefke, Doğancı, Gaziveren, Cengizköy, Çamlıköy, Bağlıköy, Gemikonağı, Yedidalga, Bademliköy, Ömerli, Şirinköy, Yağmuralan, Süleymaniye, Günebakan, Yeşilirmak, Denizli, Yeşilyurt, Erenköy (22köy)
Değirmenlik-Akıncılar Belediyesi	Değirmenlik, Kalavaç, Beyköy, Yeniceköy, Cihangir, Çukurova, Gökhan, Demirhan, Minareliköy, Düzova, Balıkesir, Meriç, Kırklar, Gaziköy, Dilekkaya, Yiğitler, Kiracıköy, Gaziler, Dereliköy, Akıncılar, Erdemli, Kırıkkale (22 köy)
Lapta - Alsancak - Çambel Belediyesi	Sadrazamköy, Kuruçam, Kayalar, Geçitköy, Çamlıbel, Kozan, Alemdağ, Malatya, Ilgaz, İncesu, Lapta, Alsancak, Yeşiltepe, Akdeniz, Tepebaşı, Karpaşa, Özhan, Hişarköy, Kılıçarslan, Karşıyaka (20 Köy)
Erenköy - Karpaz Belediyesi	Gelincik, Ziyamet, Boltaşlı, Taşlıca, Derince, Esenköy, Yeşilköy, Avtepe, Adaçay, Kuruova, Kaleburnu, Sipahi, Yenierenköy, Dpiparkaz (14 Köy)
Mehmetçik - Büyükkonuk Belediyesi	Yedikonuk, Mehmetçik, Büyükkonuk, Kumyalı, Pamuklu, Sazlıköy, Çayırova, Bafra, Zeybekköy, Balalan (10 köy)
Geçitkale - Serdarlı Belediyesi	Nergisli, Pınarlı, Sütüce, Geçitkale, Çamlıca, Gönendere, Tirmen, Yamaçköy, Arıdamı, Çınarlı, Mallıdağ, Görneç, Ergenekon, Serdarlı, Ulukışla, Kurudere (16 Köy)
Mesarya Belediyesi	Akdoğan, Paşaköy, Vadili, İnönü, Korkuteli, Dört Yol, Pirhan, Turunçlu, Aslanköy (9 köy)
Gönyeli - Alayköy Belediyesi	Alayköy, Gönyeli, Kanlıköy, Türkeli, Yılmazköy, Gürpınar, İkidere (7 Köy)
Yeniboğaziçi Belediyesi	Mormenekşe, Yeniboğaziçi, Atlılar, Sandallar, Muratağa, Alanıçı, Yıldırım, Akova (8 Köy)
Çatalköy - Esentepe Belediyesi	Çatalköy, Esentepe, Arapköy, Beşparmak, Karaağaç, Bahçeli (6 Köy)
Dikmen Belediyesi	Şirinevler, Dağyolu, Aşağı Dikmen, Yukarı Dikmen, Yukarı Taşkent, Aşağı Taşkent, Güngör, Pınarbaşı, Boğazköy, Ağırdağ, Kömürcü, Göçeri, Akçiçek (13 Köy)
Beyarmudu Belediyesi	Beyarmudu, Düzce, İncirli, Türkmenköy, Köprülü, Çayönü, Güvercinlik (7 Köy)
Tatlısu Belediyesi	Tatlısu (1 Köy)

Grafik 1: 2022 Yılı Yeni Yasal Düzenlemelere Göre KKTC Belediye Sınırları

Bu Yasa ile tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin taşınır ve taşınmaz malları, borç ve alacakları, hak ve yükümlülükleri, döner sermayeli kuruluşlara ve kooperatiflere ilişkin tüm hak ve yükümlülükleri yeni belediyeye aynen aktarılır. Gerekli tescil ve hisse devri işlemleri, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren yeni Belediye Meclisi tarafından tamamlanır.

Belediyelere, Devlet Bütçesinde öngörülen mahalli gelirlerden ayrılan pay 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası'nın değiştirilmiş şekli uyarınca 2010 mali yılından itibaren %6,0'dan %8,5'e, 2016 mali yılından itibaren ise %8,5'ten %9,25'e yükseltilmiştir. Bu payın %9'luk kısmı belediyelere nüfusları oranında bölüştürülürken %0,25'lik kısmı da 2008 yılında belediyelere bağlanan köylerin bağlandıkları tarihteki nüfusu ile son nüfus sayımında nüfusları 6000'in altında olan belediye nüfuslarının toplamı üzerinden her belediyeye nüfusları oranında bölüştürülmektedir. Belediyelerin Devlet Bütçesinden aldıkları %9'luk katkının 1/6'sının tamamını kendi bütçelerinde gösterildiği şekilde altyapı yatırımları için kullanmaları şartı bulunmaktadır.

Belediye görevlerinde genel kural beldenin gelişmesi ve belde halkının esenlik, refah ve mutluluğu konusunda ortak yerel gereksinimlerin çağdaş bir anlayış ve demokratik bir tutum ile ele alınıp karşılanmasıdır.

Tablo 2: Belediyelerin Devlet Bütçesinden Aldıkları Katkı Miktarları

(2021 - 2023) (₺)

BELEDİYE	2021		2022		2023	
	Devlet Katkısı	%Pay	Devlet Katkısı	%Pay	Devlet Katkısı	%Pay
BEYARMUDU	8,188,645.08	1.7	14,712,459.38	1.7	38,216,488.63	1.7
ÇATALKÖY-ESENTEPE	13,988,342.45	2.9	26,133,357.74	3.1	74,114,537.88	3.2
DEĞİRMENLİK-AKINCILAR	22,725,065.56	4.7	41,640,151.82	4.9	113,202,510.20	4.9
DİKMEN	15,517,055.88	3.2	27,879,343.79	3.3	86,613,706.01	3.8
ERENKÖY-KARPAZ	12,866,198.04	2.6	24,777,704.00	2.9	89,708,890.22	3.9
GEÇİTKALE-SERDARLI	8,873,996.28	1.8	14,901,868.78	1.7	65,231,548.34	2.8
GİRNE	54,942,943.20	11.3	98,715,453.74	11.6	240,091,799.49	10.4
GÖNYELİ-ALAYKÖY	35,792,574.15	7.4	62,698,196.41	7.3	179,821,569.59	7.8
GÜZELYURT	34,543,378.74	7.1	54,632,435.31	6.4	146,633,482.76	6.4
İSKELE	13,446,162.36	2.8	24,158,589.50	2.8	90,144,146.25	3.9
LAPTA-ALSANCAK-ÇAMLIBEL	32,523,886.39	6.7	54,301,648.76	6.4	158,988,766.90	6.9
LEFKE	18,603,466.68	3.8	34,572,793.09	4.0	88,180,784.09	3.8
LEFKOŞA	101,355,305.52	20.8	173,657,819.66	20.3	418,796,772.50	18.2
MAĞUSA	67,036,328.12	13.8	122,243,520.61	14.3	290,920,721.61	12.6
MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK	12,156,503.92	2.5	19,481,134.39	2.3	55,916,014.70	2.4
MESARYA	19,882,777.91	4.1	34,802,999.27	4.1	88,809,825.78	3.9
TATLISU	2,594,968.08	0.5	4,747,354.07	0.6	19,087,344.86	0.8
YENİBOĞAZIÇI	11,137,754.88	2.3	19,716,526.36	2.3	59,906,931.38	2.6
TOPLAM	486,175,353.24	100.0	853,773,356.68	100.0	2,304,385,841.19	100.0

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Belediye Organları

1. Belediye Meclisi
2. Belediye Başkanı

Belediye Meclisi: Belediye Meclisi Belediyenin genel karar organıdır. Belediye Meclisi, değiştirilmiş şekliyle 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası kurallarının öngördüğü esaslara göre halk tarafından dört yılda bir yapılan seçimde seçilen üyelerden oluşur.

Belediye Başkanı: Belediye Başkanı, Belediyenin yürütme organı ve Belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye Başkanı, Belediye Meclisinin Başkanıdır. Oylamada eşitlik halinde ikinci oy hakkı vardır. Belediye Başkanı değiştirilmiş şekliyle 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası kurallarına uygun olarak dört yılda bir yapılan seçimle belirlenir.

Belediyelerin Gelirleri ve Yıllar İtibarıyla Gelişmeler (2011-2023)

Değiştirilmiş şekliyle, 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası, belediyelerin gelirlerine ilişkin genel kuralları 77. madde düzenlemiştir.

Belediyeler, kaynakların tahsis ve kullanımında, verimlilik ve maliyetin geri dönüşü esaslarını dikkate alırlar. Belde halkına götürülen sosyal amaçlı hizmetler dışındaki her türlü hizmetin bedeli, hizmetlerden yararlandırılan kullanıcılardan uygun bir şekilde tahsil edilir.

Kalkınma planı ve programlarında belediyeler için öngörülen hedeflere ulaşılmasını gerçekleştirmek, belediyeleri teşvik etmek ve değişik sosyal ve ekonomik kalkınma düzeyinde bulunan belediyeler arasında hizmet dengesini sağlamak amacıyla, belediyelere mali yardım yapılır.

Belediye Gelirleri:

Değiştirilmiş şekliyle 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası, belediyelerin gelirlerini 77'inci maddesinde düzenlemiştir. Buna göre belediyelerin gelirleri:

1. Belediyeler Yasası ve diğer yasalarla belediyelere vergi, resim, harç, ücret ve benzeri adlarla sağlanmış olan gelirler;
2. Mahalli gelirlerinden ayrılan pay;
3. Belediyenin kamu hizmeti alanında faaliyet gösteren kurum, işletme ve döner sermayeli kuruluşlarının net gelirleri;
4. Belediyelerin hukuksal alandaki girişim ve uğraşları karşılığında sağlayacakları gelirler;
5. Devlet ve kamu kuruluşlarının koşullu veya koşulsuz yardımları;
6. Her türlü koşullu ve koşulsuz bağışlar ile alınan kredi borçlanmalar;
7. Belediye taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka surette değerlendirilmesinden doğan gelirler;

8. Bir yasa ile düzenlenen ve Belediye sınırları içerisindeki taşınmaz mallar için ödenen taşınmaz mal vergisi (Emlak Vergisi);
9. Para ve vergi cezaları;
10. Diğer gelirler

Belediyelerin Giderleri:

Değiştirilmiş şekliyle, 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası, belediyelerin giderlerini 109'uncu maddesinde düzenlemiştir. Buna göre belediyelerin giderleri:

1. Belediyece görev ve hizmetleri karşılamak için yapılan harcamalar;
2. Belediye adına gördürülen bir hizmet veya alınan bir mal veya yüklenilen ve kabul edilen işler karşılığında belediye hesabına gerçekleşen borçlar;
3. Belediye genel idaresinin gerektirdiği yönetim ve personel giderleri;
4. Yasa, karar, plan, anlaşma ve sözleşmelere dayanan harcamalar;
5. Kendi girişimlerine verecekleri sermaye ve yapacakları yardımlarla ortaklıklara veya birliklere katılma payları ve başka kurum ve teşekküllere yapacakları mali ve ekonomik transfer yardımları;
6. Temsil, ağırlama ve tören giderleri.

Tablo 3: Yıllara Göre Belediyelerin Gerçekleşen Gelir ve Gider Dağılımı (2011-2023)

YILLARA GÖRE BELEDİYELERİN GERÇEKLEŞEN GELİR ve GİDER DAĞILIMI (2011 - 2023)													(Bin ₺) (000,₺)
AÇIKLAMA	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vergi Gelirleri	68,016.1	68,423.9	71,613.4	77,541.5	84,076.8	97,827.5	114,978.7	143,435.3	169,340.8	161,990.4	221,143.3	444,759.3	1,043,625.5
Vergi Dışı Gelirler	68,859.9	67,051.6	79,621.0	87,102.8	92,505.1	109,184.8	174,166.5	201,894.1	232,238.4	235,026.0	293,292.4	511,203.8	920,536.0
Sermaye Gelirleri	729.3	125.5	49.0	14.1	294.0	147.3	166.4	182.5	01.3	487.7	1,098.3	810.8	1,618.1
Alınan Bağış Yardım ve Krediler	181,103.6	167,708.1	202,204.5	230,656.4	207,318.3	280,082.3	327,726.3	372,201.1	436,853.2	583,851.8	551,029.3	969,982.8	2,381,317.7
Vergi ve Harçlardan Alınan Paylar													1,466.7
Kdv	817.6	2,186.9	1,883.1	2,067.1	2,550.1	4,068.1	1,871.0	2,529.2	1,776.6	1,972.2	2,387.9	1,774.5	16,664.4
Döner Sermaye Gelirleri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Depozito	-76.5	-690.4	-766.8	-679.2	-959.9	267.3	940.5	-798.5	2,303.7	208.0	2,274.9	742.8	6,021.1
Over-Draft	0.0	0.0	-875.2	6,448.8	1,475.8	-1,110.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	-8,544.4	751.0
Bankada	11,647.6	13,325.6	13,118.5	10,053.1	-7,042.0	-5,786.8	13,169.6	17,157.8	5,672.1	5,618.2	18,492.2	04.0	4,013.8
Kasada	774.0	646.6	1,138.8	681.8	13,506.9	348.2	263.2	426.1	244.7	9,659.0	432.5	459.5	369.3
Diğer	2,420.3	10,889.6	4,662.7	2,962.4	3,287.9	2,460.0	2,169.4	19,794.4	16,358.6	4,561.2	30,950.2	2,743.8	14,365.0
Emanet ve Geçici Hesaplar	351.7	986.5	3,915.2	683.2	2,080.9	245.3	2,828.0	299.8	1,283.8	2,109.5	1,523.7	2,389.4	18,612.5
Genel Toplam	334,643.6	330,653.8	376,564.1	417,532.0	399,093.8	487,734.1	638,279.7	757,121.7	866,073.2	1,005,483.9	1,122,625.4	1,926,326.3	4,409,361.0
Personel Giderleri	137,166.0	128,238.7	150,631.1	179,414.3	191,516.3	219,945.0	252,062.1	301,761.2	389,589.1	460,989.7	514,247.7	915,746.3	1,889,837.0
Sosyal Güv.Kurumlarına Bel.Prim Giderleri	13,102.0	12,011.0	11,711.3	12,966.7	17,030.2	32,211.7	36,828.1	39,988.6	51,430.2	76,546.9	81,712.7	149,246.1	271,257.3
Mal ve Hizmet Alımları	57,010.0	56,486.6	64,479.6	74,953.2	80,711.5	89,657.6	172,545.7	231,151.5	266,382.9	261,509.7	304,601.9	586,408.9	1,319,952.4
Faiz Giderleri	3,416.3	4,052.5	3,331.5	3,297.0	5,754.9	4,980.5	3,538.7	4,685.6	9,811.9	6,197.3	7,048.2	12,287.5	54,423.7
Cari Transferler	9,717.6	6,301.3	5,942.5	6,947.4	8,821.5	10,806.6	16,102.4	19,620.2	25,415.9	28,338.9	26,618.9	59,382.5	127,213.7
Sermaye Giderleri	57,662.5	57,522.1	61,659.1	82,278.2	69,403.6	75,120.7	88,134.3	105,803.8	71,324.6	60,414.1	99,504.6	129,711.7	314,111.8
Sermaye Transferleri	612.5	437.8	589.3	904.8	826.9	1,055.9	2,089.1	3,257.9	3,211.1	7,600.9	9,048.8	15,052.5	520.0
Diğer Ödenekler	32,914.0	30,779.7	54,747.8	40,058.9	18,519.6	26,428.5	28,707.6	26,504.3	25,039.6	41,435.0	31,710.0	40,576.0	26,409.4
Bankada	12,723.0	22,989.5	16,223.7	7,926.9	-1,049.9	9,500.8	16,599.2	13,436.4	10,436.8	29,004.9	27,930.6	-65,045.3	70,831.3
Depozito	-852.5	-988.0	-938.4	-959.9	-986.4	-1,051.4	-1,030.6	-1,164.3	163.8	03.0	-1,166.8	37.0	184.4
Diğer	6,139.6	5,535.5	1,593.0	-395.6	447.0	8,355.6	12,128.9	160.9	-2,893.6	13,613.2	1,236.2	54,289.7	9,126.0
Döner Sermaye Giderleri	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Emanet ve Geçici Hesaplar	493.9	704.3	82.4	2,864.3	258.8	1,840.8	45.3	2,165.2	609.0	1,623.9	503.2	4,757.5	1,624.9
Kasada	1,023.6	1,214.8	1,046.1	941.7	743.1	-216.8	724.8	1,503.0	142.8	1,013.5	2,073.4	460.8	230,560.4
Kdv Ödemeleri	3,515.1	5,368.0	5,465.1	6,334.3	7,096.6	9,098.7	9,804.2	8,247.4	15,409.0	17,192.9	17,556.1	23,415.2	93,308.7
Genel Toplam	334,643.6	330,653.8	376,564.1	417,532.0	399,093.8	487,734.1	638,279.7	757,121.7	866,073.2	1,005,483.9	1,122,625.4	1,926,326.3	4,409,361.0
GSYİH	6,508,996.3	6,955,084.7	7,606,898.6	8,858,586.6	10,222,456.0	11,601,228.5	14,544,824.3	18,324,165.3	21,425,920.9	21,450,655.2	30,257,796.4	74,024,137,462.20	132,350,516,376.80
Toplam Giderler / GSYİH (%)	5.14	4.75	4.95	4.71	3.90	4.20	4.39	4.13	4.04	4.69	3.71	2.64	3.33
Kaynak : Devlet Planlama Örgütü													
Not: İstatistik Kurumunun 2023 Yılı itibarı ile Projeksiyon Nüfus sayılarını güncellemesi neticesinde 2019 yılı ve sonrasında GSYİH rakamları da güncellenmiştir.													

Belediyelerin Gelir Analizleri :

Belediyelerin 2021 – 2023 yılı gelirleri Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4: Belediyelerin Gelirleri (2021-2023)

Yıllar	2021	2022	2023	(₺) Değişme (%) (2023/2022)
I. Devlet Katkısı	486,175,353.24	853,773,356.68	2,304,385,841.19	169.9
Pay (%)	43.3	44.3	52.3	-
II. Özkaynaklar	544,349,745.17	1,018,716,572.79	2,038,178,080.06	100.1
Pay (%)	48.5	52.9	46.2	-
III. Borçlanma	36,038,125.45	54,266,766.94	6,000,000.00	-88.9
Pay (%)	3.2	2.8	0.1	-
IV. Diğer Gelirler	56,062,178.12	-430,430.95	60,797,122.59	-14,224.7
Pay (%)	5.0	0.0	1.4	-
Toplam	1,122,625,401.98	1,926,326,265.46	4,409,361,043.84	128.9

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

2023 yılında 2022 yılına göre borçlanmada -88.9%’lık azalma görülmektedir. Borçlanma kalemi, cari yıl içinde alınan kredileri kapsamaktadır. Bundan dolayı bakiye borçlar dahil edilmemektedir.

Her yıl Devlet Bütçesinde öngörülen mahalli gelirlerin %9.25 (2015 yılına kadar %8.5'lik) oranındaki kısmı belediyelere nüfus oranları dikkate alınarak dağıtılmaktadır. (Tablo 5).

Tablo 5: Belediyelere Yapılan Devlet Katkısının Mahalli Gelirler İçindeki Payı (2021-2023)

Yıllar	2021	2022	2023
Devlet Öngörülen Mahalli Gelirler	5,748,000,000.00	7,130,000,000.00	21,470,000,000.00
Belediyelere Öngörülen Devlet Katkısı (Bütçe)	521,700,000.00	659,525,000.00	1,985,975,000.00
Devletin Gerçekleşen Mahalli Gelirler	6,681,568,990.03	14,353,762,507.62	28,614,255,707.50
Devlet Bütçesinden Belediyelere Yapılan Devlet Katkısı	521,699,997.91	825,099,988.45	2,354,124,999.98
Belediye Yıl Sonu Hesaplarında Görülen Devlet Katkısı	486,175,353.24	853,773,356.68	2,304,385,841.19
Devlet Katkısının Öngörülen			
Mahalli Gelirler İçindeki Payı (%)	9.25	9.25	9.25
Gerçekleşen Devlet Katkısı (Bütçe)			
Gerçekleşen Mahalli Gelirler içindeki payı (%)	7.81	5.75	8.23

Belediyelere,devlet bütçesinde öngörülen mahalli gelirlerden,

51/1995 sayılı Belediyeler yasasında belirlenen oranlar kadar Devlet katkısı yapılmaktadır.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 5'te görüldüğü üzere öngörülen mahalli gelirler ile gerçekleşen mahalli gelirler arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir. Öngörülen mahalli gelirlerin belediyelerin almış oldukları devlet katkısına birebir ilişkili olmasından dolayı gerçekleşen rakamlara yakın tahminlerin yapılması belediyelerin işlevlerini iyi bir şekilde yerine getirebilmesi için büyük önem arz etmektedir. Buna göre 2022 yılında öngörülen mahalli gelirler 7,130,000,000.00 TL olarak tahmin edilmesine rağmen aynı yıl içerisinde gerçekleşen mahalli gelirler bu tahminin neredeyse iki katı olarak (14,353,762,507.62 TL) gerçekleşmiştir.

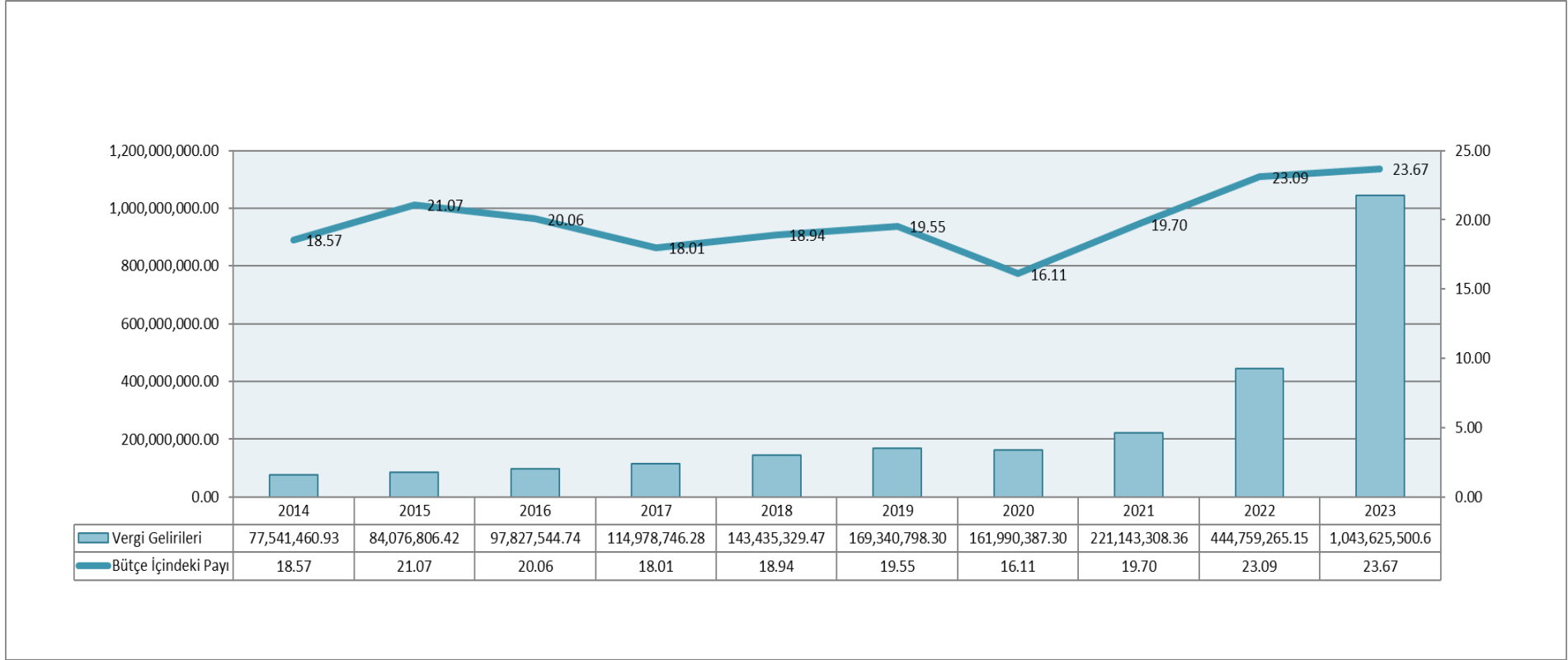
Belediyelerin 2023 yılı gerçekleşen gelirlerine bakıldığında, devlet katkısının belediye gelirlerine oranı %52.7 olduğu görülmektedir (grafik 5'te görülmektedir). Devlet katkısının belediyelerin tüm gelirler içerisindeki payının bu kadar yüksek olması belediyelerin devlet katkısı olmadan kendilerini idame ettirmelerini olanaksız hale getirmektedir. Bu yüzden devlet katkısının doğru bir şekilde belediyelere aktarılması elzemdir. Devlet katkısının doğru aktarılabilmesi için ise öngörülen mahalli gelirlerin daha gerçekçi hesaplanması gerekmektedir. Öngörünün hatasız çıkması olanaksızdır fakat bir sonraki yılda belediyelerle mahsuplaşması bir çözüm niteliğindedir.

Tablo 6: Belediyelerin Taşınmaz Mal Vergi Gelirleri (2020-2023)

BELEDİYE	2020	2021	2022	2023
BEYARMUDU	295,136.94	258,127.03	313,764.91	526,460.51
ÇATALKÖY-ESENTEPE	2,301,973.20	3,341,296.64	3,983,798.53	5,432,720.03
DEĞİRMENLİK-AKINCILAR	1,691,956.16	1,601,752.03	1,903,015.52	2,719,893.70
DİKMEN	966,369.03	1,172,573.18	1,304,732.02	1,639,761.47
ERENKÖY-KARPAZ	866,363.64	995,997.17	1,132,584.90	1,739,714.41
GEÇİTKALE-SERDARLI	445,012.61	446,746.26	450,615.10	507,830.63
GİRNE	4,129,696.97	5,959,021.38	6,848,911.93	8,756,309.16
GÖNYELİ-ALAYKÖY	3,446,788.55	4,468,957.83	4,856,475.68	6,282,209.13
GÜZELYURT	1,554,967.03	1,594,886.55	1,784,041.93	2,131,820.03
İSKELE	1,735,809.75	1,975,021.80	2,645,777.53	3,114,408.12
LAPTA-ALSANCAK-ÇAMLİBEL	2,845,278.52	4,361,310.11	5,620,093.01	7,270,886.23
LEFKE	781,392.80	1,249,359.29	1,435,251.98	1,632,098.96
LEFKOŞA	8,003,955.38	10,993,272.92	10,898,179.74	13,273,495.43
MAĞUSA	3,419,966.16	4,816,778.82	4,741,102.15	6,442,952.30
MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK	966,465.08	1,459,389.68	1,955,253.96	1,699,113.27
MESARYA	600,154.08	674,011.13	821,612.68	916,888.45
TATLISU	494,932.75	611,362.54	896,702.69	1,037,697.06
YENİBOĞAZIÇI	1,193,312.61	1,567,847.13	1,601,378.41	2,246,200.11
TOPLAM	35,739,531.26	47,547,711.49	53,193,292.67	67,370,459.00
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü				

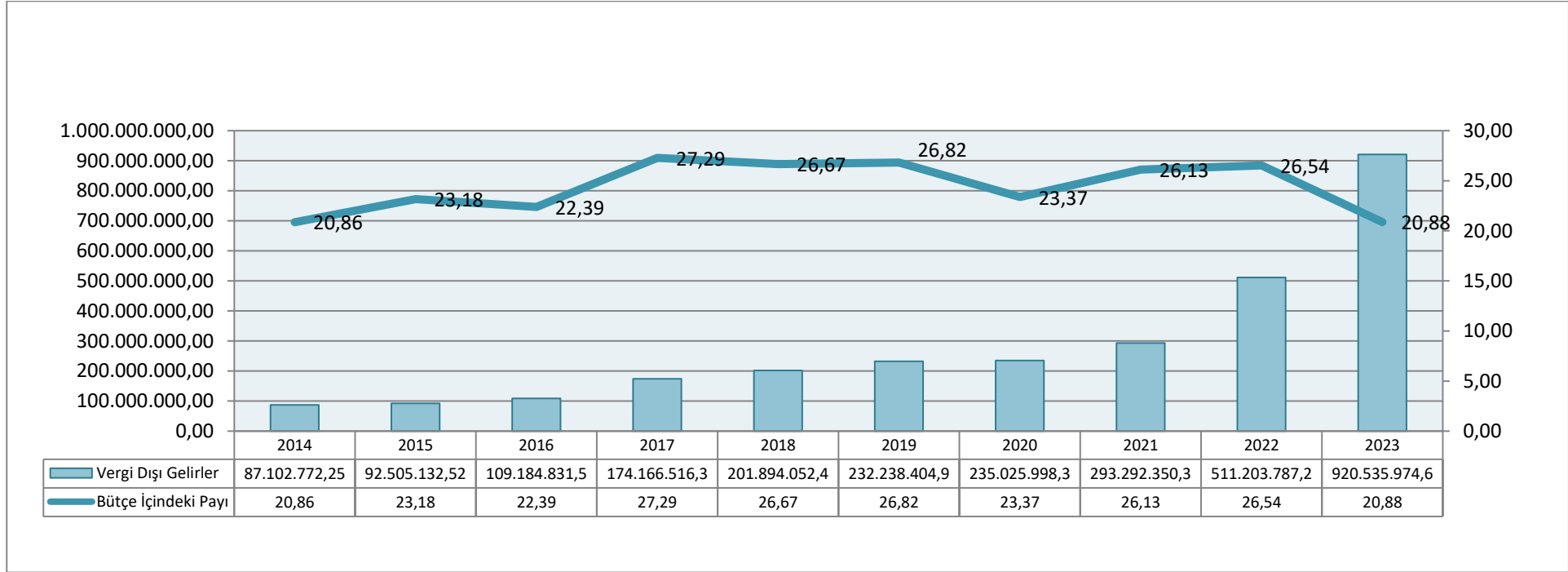
Belediyelerin 2020-2023 yılları arası en büyük gelir kalemlerinden biri olan taşınmaz mal vergi gelirleri Tablo 6'da görülmektedir.

Grafik 2: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Vergi Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı

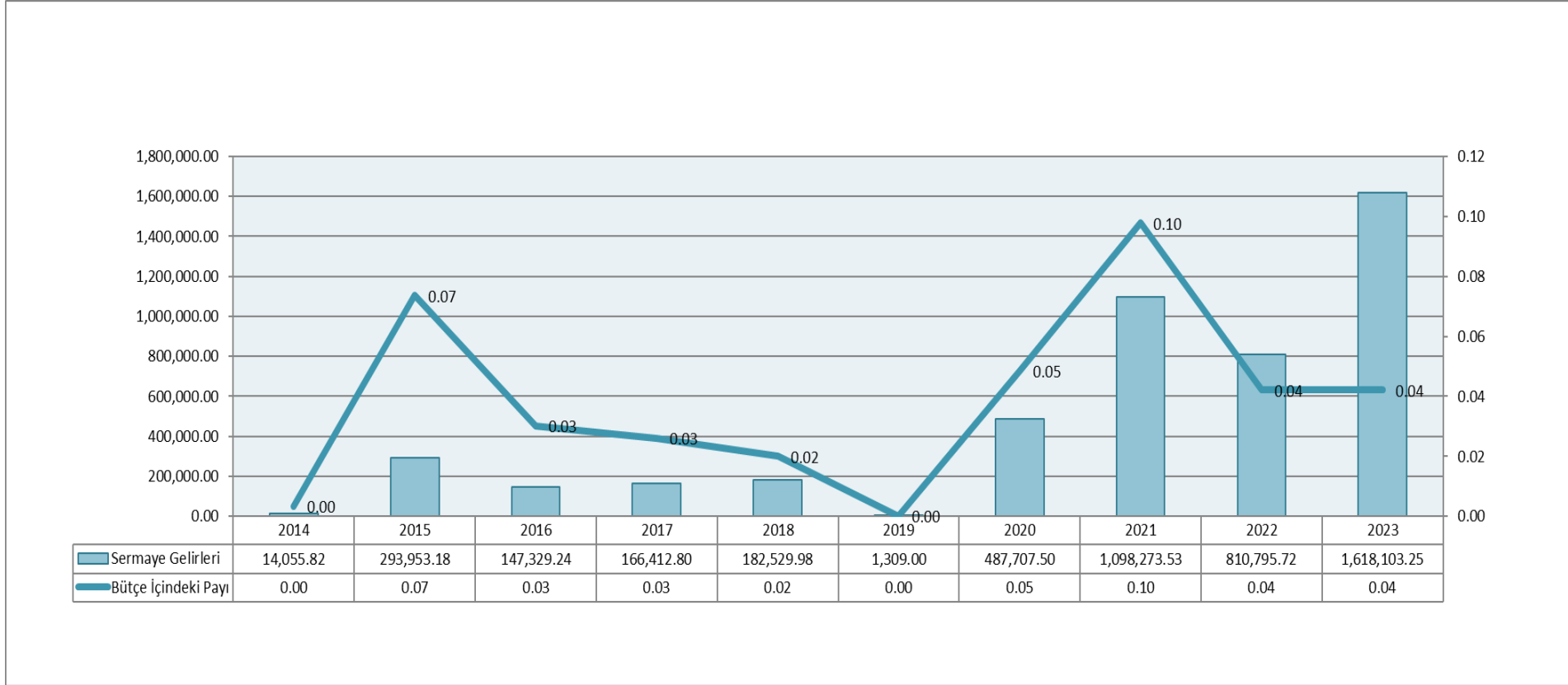
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen vergi gelirlerinin sürekli olarak arttığı görülmektedir. 2014 yılında 77,541,460.93 TL olan vergi gelirleri, 2023 yılında 1,043,625,500.6 TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında vergi gelirlerinin bütçe içerisindeki payı %18.57 iken 2023 yılındaki payı %23.67 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Grafik 3: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Vergi Dışı Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı

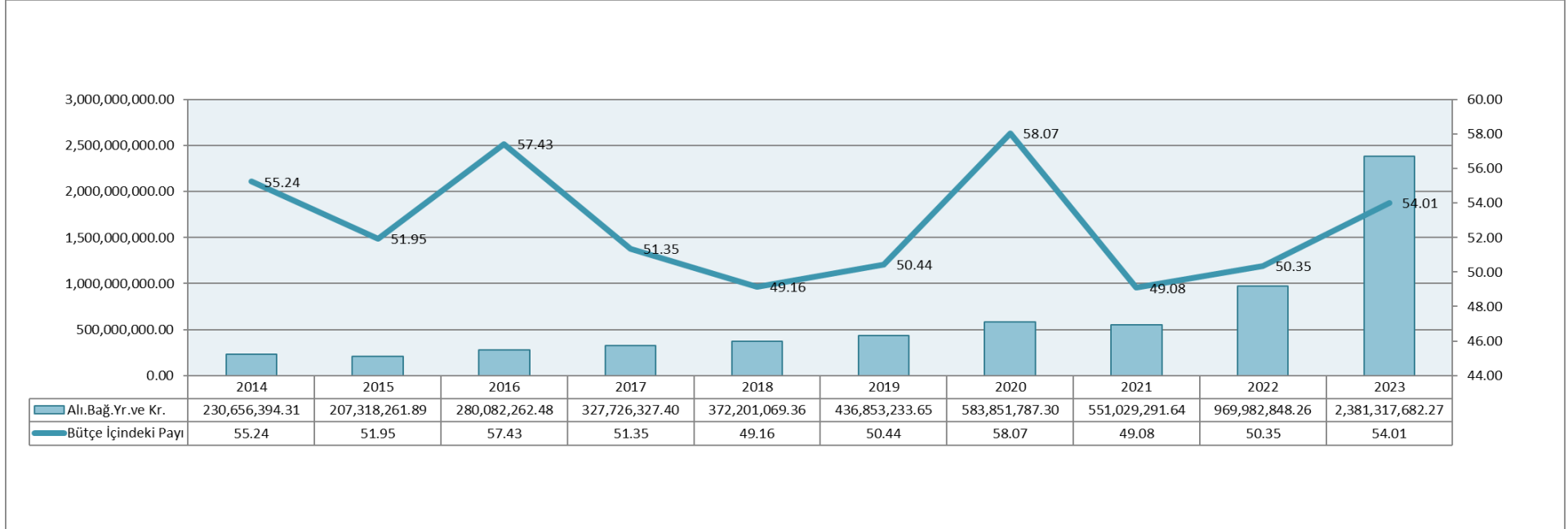
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen vergi dışı gelirlerinin 2014 yılından itibaren sürekli arttığı görülmektedir. 2014 yılında 87,102,772 TL olan vergi dışı gelirler, 2023 yılında 920,535,974 TL seviyesine ulaşmıştır. Vergi dışı gelirlerin bütçe içerisindeki payına bakıldığında 2014 yılında %20.86 ile en düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir. 2023 yılında ise %20.88 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 3).

Grafik 4: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Sermaye Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı

Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen sermaye gelirlerine bakıldığında özellikle 2021 yılında gerçekleşen gelir ve bütçe içerisindeki pay en üst seviyede olduğu görülmektedir (Grafik 4).

Grafik 5: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Alınan Bağış Yardımlar ve Krediler Gelirleri ve Bütçe İçindeki Payı

Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen devlet katkısı, bağış, yardım ve kredi gelirlerine bakıldığında yıllar itibarı ile 2014 yılında 230,656,394.31 TL olan gelirler 2015 yılında gerilediği, 2016 ve 2020 yıllarında ise yükselişe geçerek 583,851,787.30TL seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılında ise 2,381,317,682.27 TL olarak gerçekleşmiştir. Alınan bağış, yardım ve kredilerin bütçe içerisindeki payına bakıldığında, özellikle 2021 yılında %49.08 ile en düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar itibarı ile alınan bağış yardımlar ve kredilerin bütçe içerisindeki ortalama payı %52,7 civarında olup bu oran belediyelerin bağımlılık oranını göstermektedir (Grafik 5).

Belediyelerin Gider Analizleri:

Belediyelerin 2021 yılındaki personel giderlerinin toplam giderler içindeki payı %53.1 iken, 2022 yılında bu oran önce %55.3'e, 2023 yılında ise %49.0 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri, vergi dışı gelirler, sermaye gelirleri ve yardımların toplamı özkaynak gelirlerini oluşturmaktadır. Bu özkaynak gelirlerinin içerisinde, yardımlar kaleminin içinde bulunan Devlet katkısı kalemi dahil edilmemiştir. 2021 yılında %109.48 olan personel giderlerinin özkaynak gelirlerine oranı 2022 yılında azalarak %105.04'e 2023 yılında ise %106.03'e yükseldiği görülmektedir (Tablo 7).

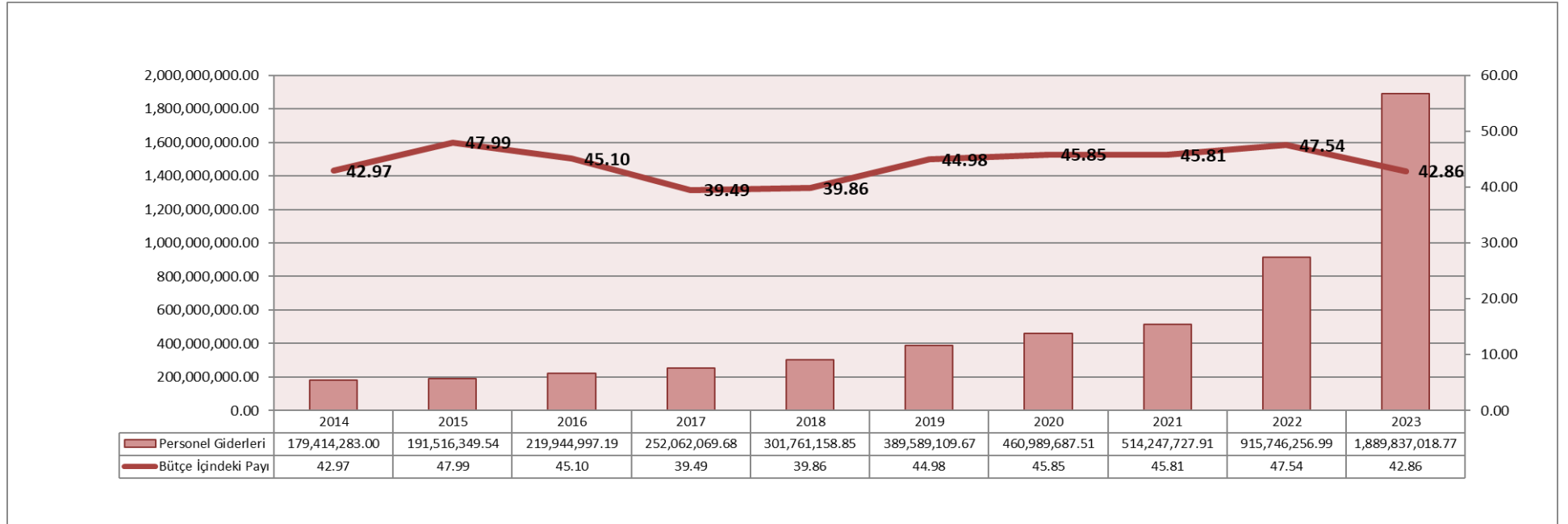
Tablo 7: Belediyelerin Giderleri (2021-2023)

(₺)

Yıllar	2021	2022	2023	Değişme (%) (2023/2022)
Personel Giderleri	595,960,402.61	1,064,992,330.81	2,161,094,302.61	102.9
Pay (%)	53.1	55.3	49.0	-
Mal ve Hizmet Alımları	304,601,883.95	586,408,860.66	1,319,952,355.02	125.1
Pay (%)	27.1	30.4	29.9	-
Yatırımlar	99,504,570.78	129,711,658.39	314,111,834.41	142.2
Pay (%)	8.9	6.7	7.1	-
Transferler ve Borç Ödemeleri	74,422,601.13	127,287,959.01	208,562,994.99	63.9
Pay (%)	6.6	6.6	4.7	-
Diğer Giderler	48,135,943.51	17,925,456.59	405,639,556.84	2,162.9
	4.3	0.9	9.2	-
Toplam	1,122,625,401.98	1,926,326,265.46	4,409,361,043.87	128.9
Özkaynak Gelirleri	544,349,745.17 TL	1,013,902,752.09 TL	2,038,178,080.06 TL	
Personel Giderleri / Özkaynak Gelirleri	109.48%	105.04%	106.03%	

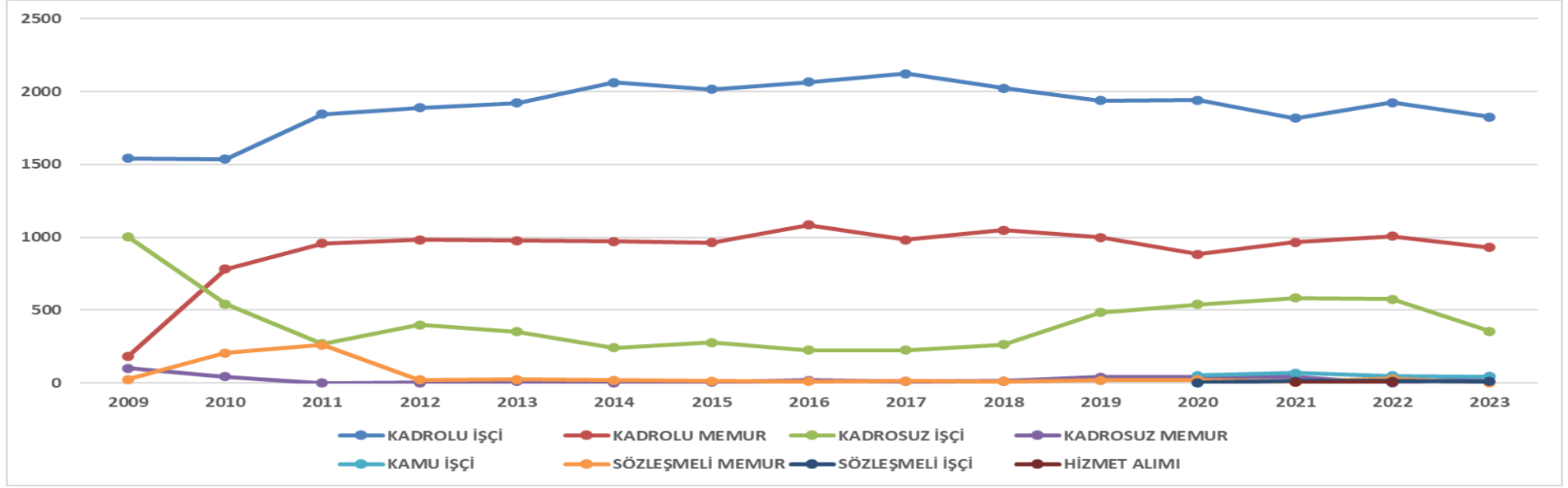
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Grafik 6: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Personel Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen personel giderlerine bakıldığında 2014 yılında 179,414,283.00 TL olan gelirler, 2023 yılına kadar sürekli bir artış göstererek 1,889,837,018.77 TL'ye ulaşmıştır. Personel giderlerinin bütçe içerisindeki payına bakıldığında, 2015 yılında %47.99'luk payla en yüksek seviyeye ulaştığı yıl olmuştur. Belediyeler Birliği'nden alınan bilgiye göre 2010 yılında toplam kadrolu işçi sayısı 1,536 kişi olan belediyelerin, 2023 yılında 1,825 kişiye yükseldiği görülmektedir (Grafik 7). Personel giderleri 2015 yılından sonra en yüksek paya 2022 yılında %47.54 ile çıkmıştır. (Grafik 6).

Grafik 7: Yıllar İtibarı İle Belediye Çalışanlarının Statü Trendi (2009-2023)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KADROLU İŞÇİ	1,542	1,536	1,844	1,889	1,923	2,063	2,016	2,066	2,122	2,025	1,939	1,942	1,818	1,924	1,825
KADROLU MEMUR	181	781	958	982	978	970	962	1,084	981	1,049	998	884	966	1,008	929
KADROSUZ İŞÇİ	1,005	542	268	399	351	242	278	225	225	264	485	540	582	575	353
KADROSUZ MEMUR	101	44	0	3	9	1	5	18	9	14	41	41	41	0	44
KAMU İŞÇİ												50	67	48	42
SÖZLEŞMELİ MEMUR	24	205	261	21	25	17	12	9	13	9	17	20	6	30	0
SÖZLEŞMELİ İŞÇİ												1	12	14	10
HİZMET ALIMLI													6	7	

Kaynak: Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği

2009-2023 yılları arası belediye çalışanlarının statülerinde meydana gelen değişiklikler ve artışlar yukardaki grafikte görüldüğü gibidir (Grafik 7).

Belediyelerin personel durumuna baktığımız zaman ise 2021 yılına göre 2022 yılında memur sayısında 1 kişi , işçi sayısında 80, sözleşmeli personel sayısında ise 3 kişilik artış olmuştur. 2023 yılında memur sayısı 35 azalarak 973 kişi olmuş, toplam işçi sayısı ise 327 azalarak 2220 kişi olmuştur. (Tablo 8).

Tablo 8: Belediyelerdeki Memur, İşçi ve Sözleşmeli Personel Sayıları (2021 - 2023)

Yıllar	2021	2022	2023	Değişim % (2023/2022)
Kadrolu Memur	966	1008	929	-7.8
Kadrosuz Memur	41	0	44	-
Toplam Memur	1007	1008	973	-3.5
Kadrolu İşçi	1818	1924	1825	-5.1
Kadrosuz İşçi	582	575	353	-38.6
Kamu İşçi	67	48	42	-12.5
Toplam İşçi	2467	2547	2220	-12.8
Sözleşmeli	18	44	10	-77.3
Hizmet Alımı	6	7	0	-100.0
Genel Toplam	3498	3606	3203	-11.2

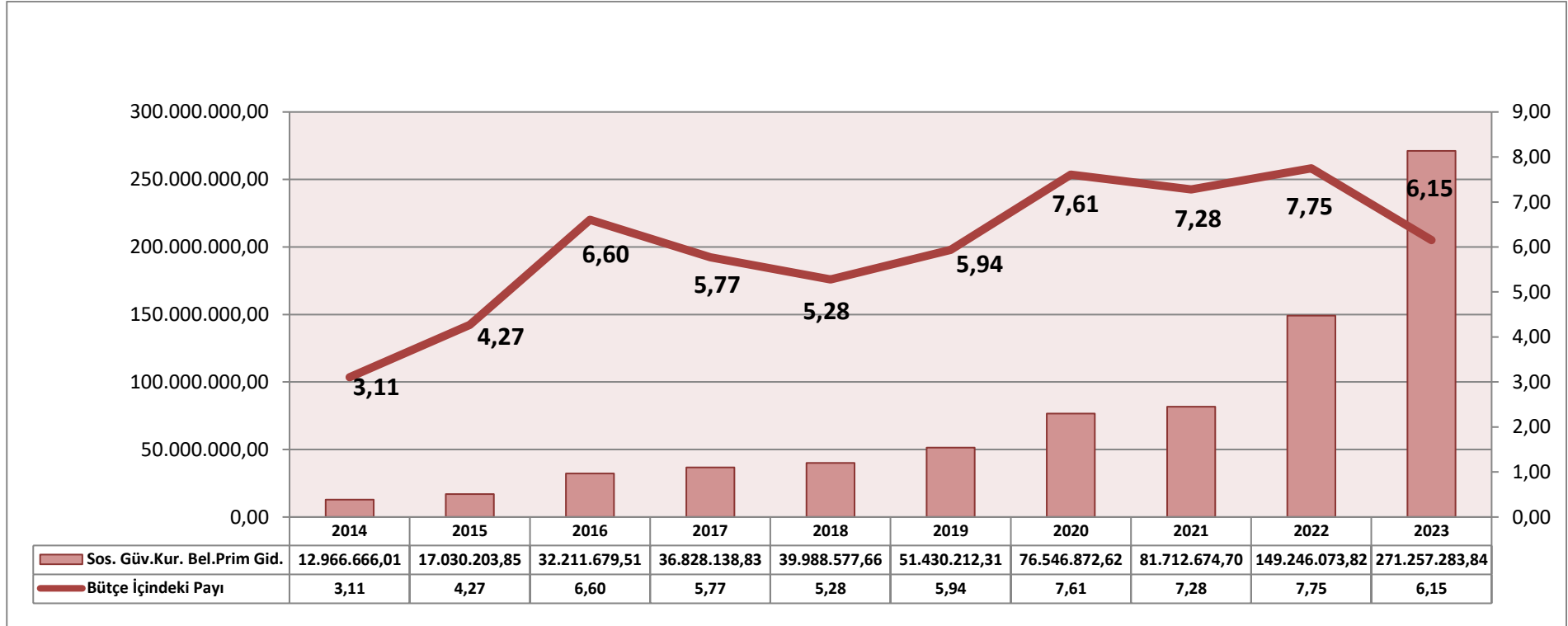
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 9: Yıllar İtibarı ile Belediye Bazında Toplam Personel Sayısı (2008-2023)

BELEDİYE	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BEYARMUDU	40	43	41	41	38	48	49	49	50	51	52	55	55	56	61	60
ÇATALKÖY-ESENTEPE	118	128	148	148	158	155	157	154	149	144	140	131	131	127	146	144
DEĞİRMENLİK-AKINCILAR	106	115	126	180	180	180	177	177	175	169	164	164	158	156	154	163
DİKMEN	37	85	104	105	106	106	105	106	102	102	103	102	103	98	100	102
ERENKÖY-KARPAZ	92	137	128	153	158	166	162	157	161	141	151	145	154	155	148	150
GEÇİTKALE-SERDARLI	44	51	71	74	71	76	77	75	73	70	67	71	70	64	64	54
GİRNE	222	211	203	199	197	200	200	200	304	304	290	271	262	282	275	255
GÖNYELİ-ALAYKÖY	178	189	194	185	184	181	179	184	187	184	177	184	186	198	191	192
GÜZELYURT	119	109	112	112	116	110	111	109	110	110	106	112	108	99	101	92
İSKELE	86	152	134	140	139	140	138	145	145	145	143	148	140	135	133	246
LAPTA-ALSANCAK-ÇAMLİBEL	157	260	263	278	277	284	298	281	280	279	272	264	257	283	446	262
LEFKE	102	107	108	111	97	99	112	121	121	130	105	99	95	92	87	94
LEFKOŞA	746	723	908	963	934	907	887	869	869	836	824	837	850	834	810	778
MAĞUSA	248	238	228	290	285	279	299	308	326	326	389	520	528	539	513	233
MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK	67	91	108	104	104	97	106	112	123	131	138	130	127	122	122	118
MESARYA	92	112	116	134	134	137	116	114	114	115	114	113	111	113	111	108
TATLISU	26	20	20	20	21	26	25	25	28	28	31	29	29	31	29	28
YENİBOĞAZIÇI	63	82	96	94	95	95	95	87	85	85	95	105	114	114	115	124
TOPLAM	2543	2853	3108	3331	3294	3286	3293	3273	3402	3350	3361	3480	3478	3498	3606	3203

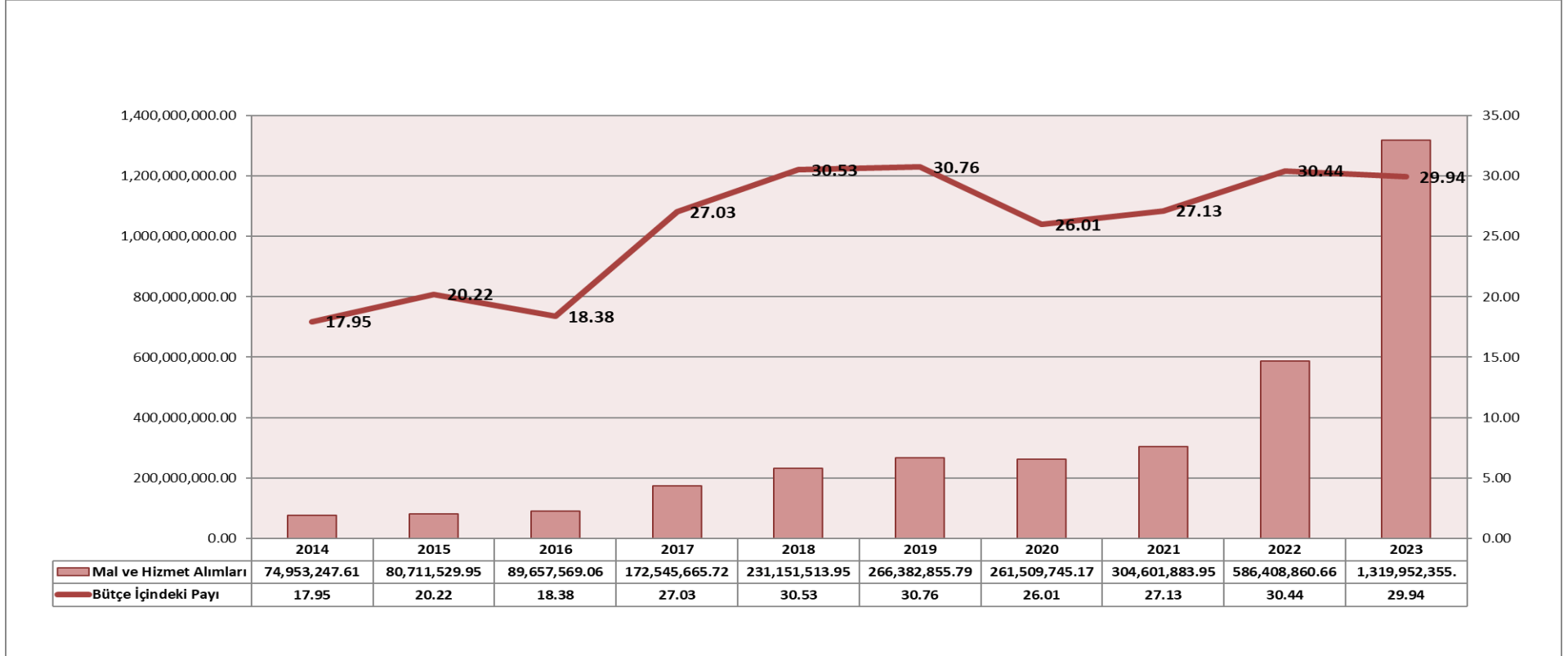
Kaynak : Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği.

Grafik 8: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Sosyal Güvenlik Kurumlarına Belediye Prim Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

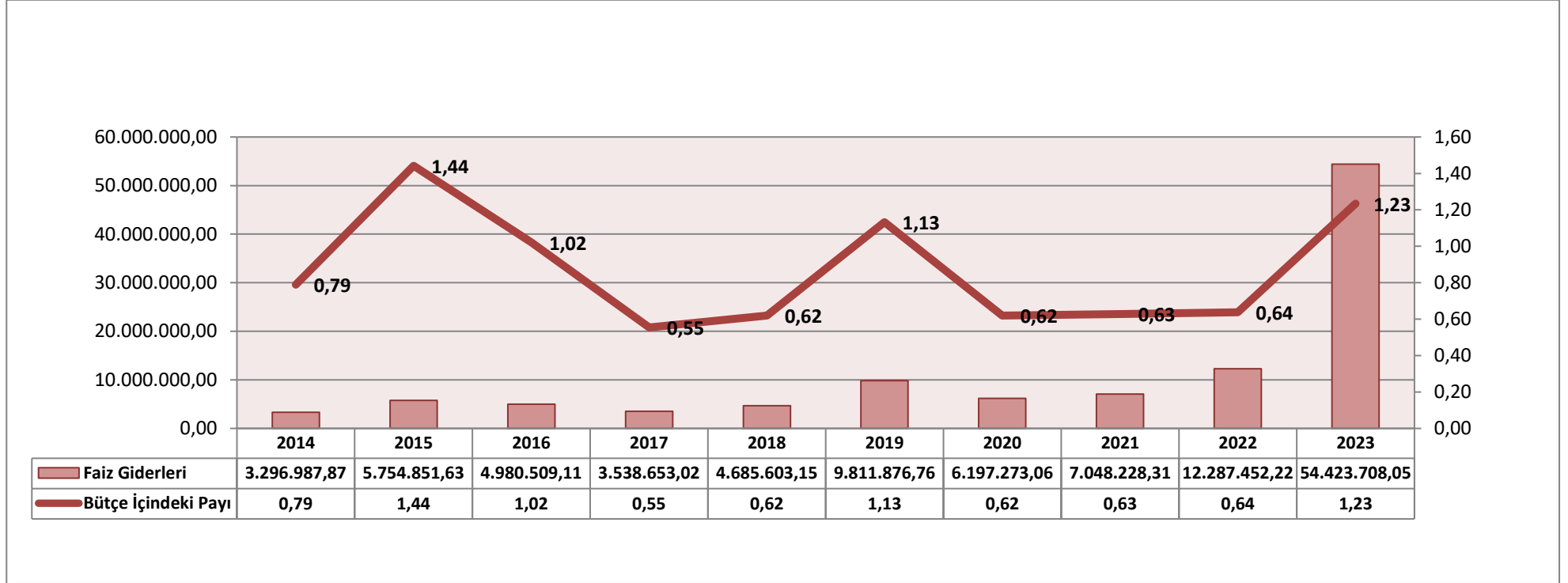
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen sosyal güvenlik kurumlarına belediye prim giderlerine bakıldığında giderlerin bütçe içindeki payı 2018-2022 yılları arasında arttığı, 2023 yılında ise düşüşe geçerek %6,15 seviyesine gerilediği görülmüştür. 2016 yılında bütçe içerisindeki payın 2015 yılına kıyasla %6,60’lık pay ile hızlı bir yükselişe geçtiği görülmektedir. 2016 yılında bu oranın yükselmesinin nedeni, birçok belediyenin 2015 yılına kadar prim geriliği olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat 53/2015 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası ile 2016 yılından itibaren yasal süresi içinde ve herhalükarda bir ay süre ile prim yatırımlarının yapılmaması halinde, ilgili yıla ait (2016) yatırılmayan prim, depozit ve vergi harçları ile varsa gecikme faizleri Devlet katkı payı kaynağından kesilmeye başlanmasına neden olmuştur (Grafik 8).

Grafik 9: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Mal ve Hizmet Alım Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

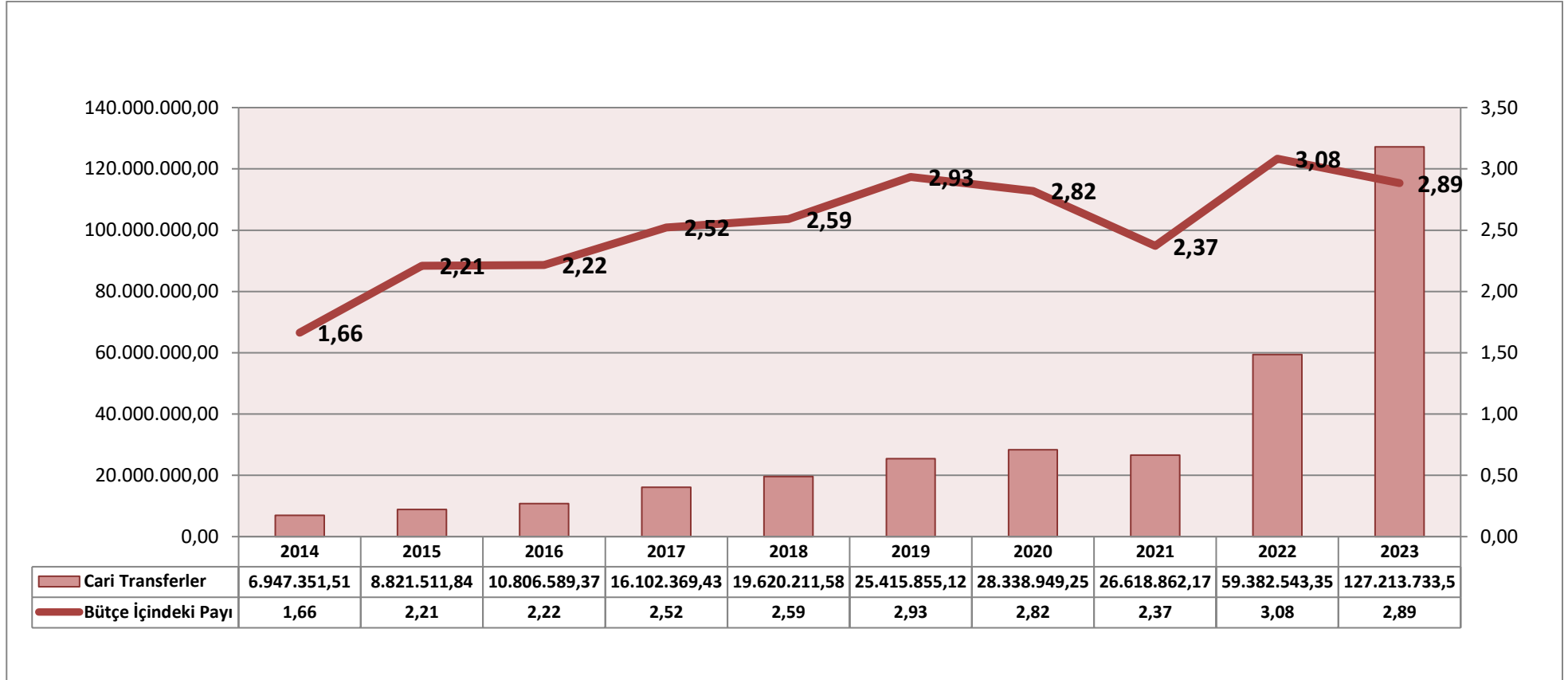
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen mal ve hizmet alım giderlerine bakıldığında 2014 yılında 74,953,247.61 TL olan giderler, 2023 yılında 1,319,952,355 TL'ye ulaşmış. Bütçe içerisindeki payına bakıldığında, 2014 yıllarında %17.95 olan pay, 2023 yılında %29,94 seviyesine ulaştığı görülmektedir (Grafik 9).

Grafik 10: Belediyelerin Yıllar İtibarı ile Kesinleşen Faiz Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

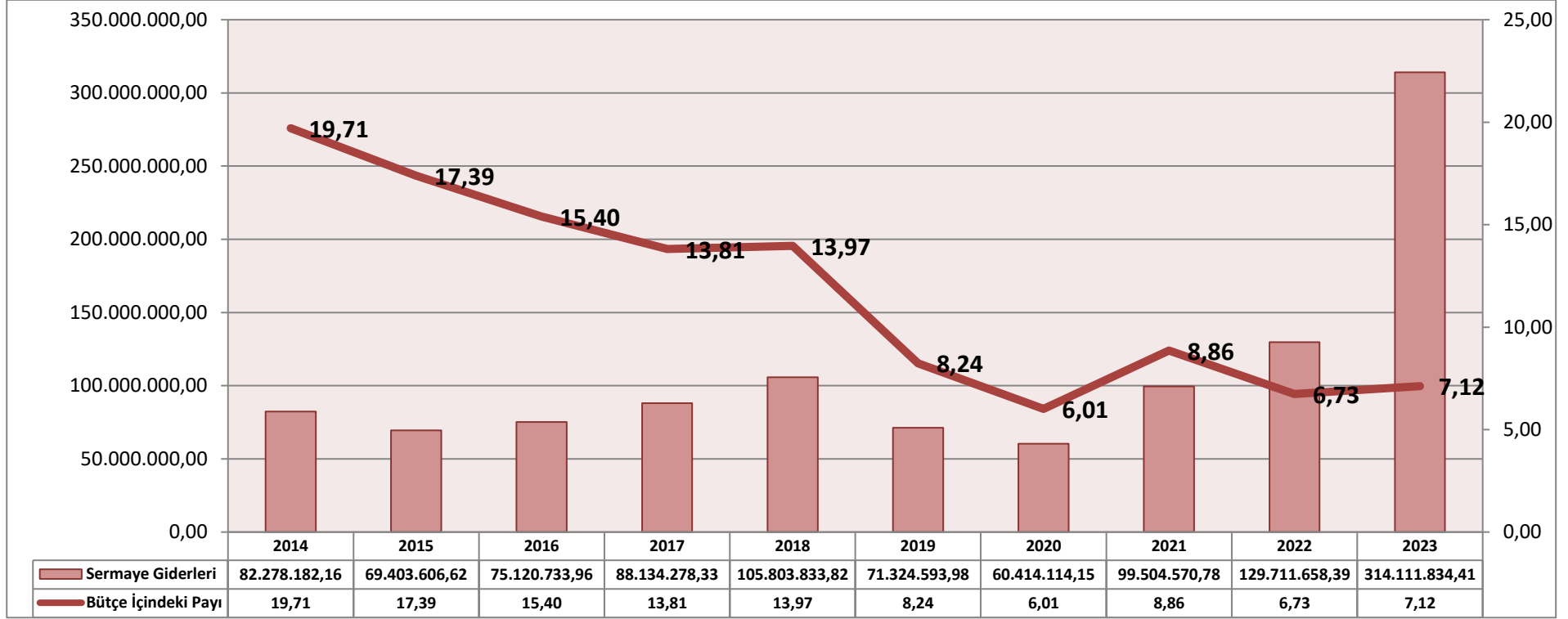
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen faiz giderlerine bakıldığında özellikle 2015 yılında %1.44'lük bütçe içerisindeki pay ile en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. 2023 yılında ise 2022 yılına göre faiz giderlerinin bütçe içindeki payının yaklaşık iki katına çıkması ile %1.23'e ulaşmıştır. (Grafik 10).

Grafik 11: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Cari Transfer Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

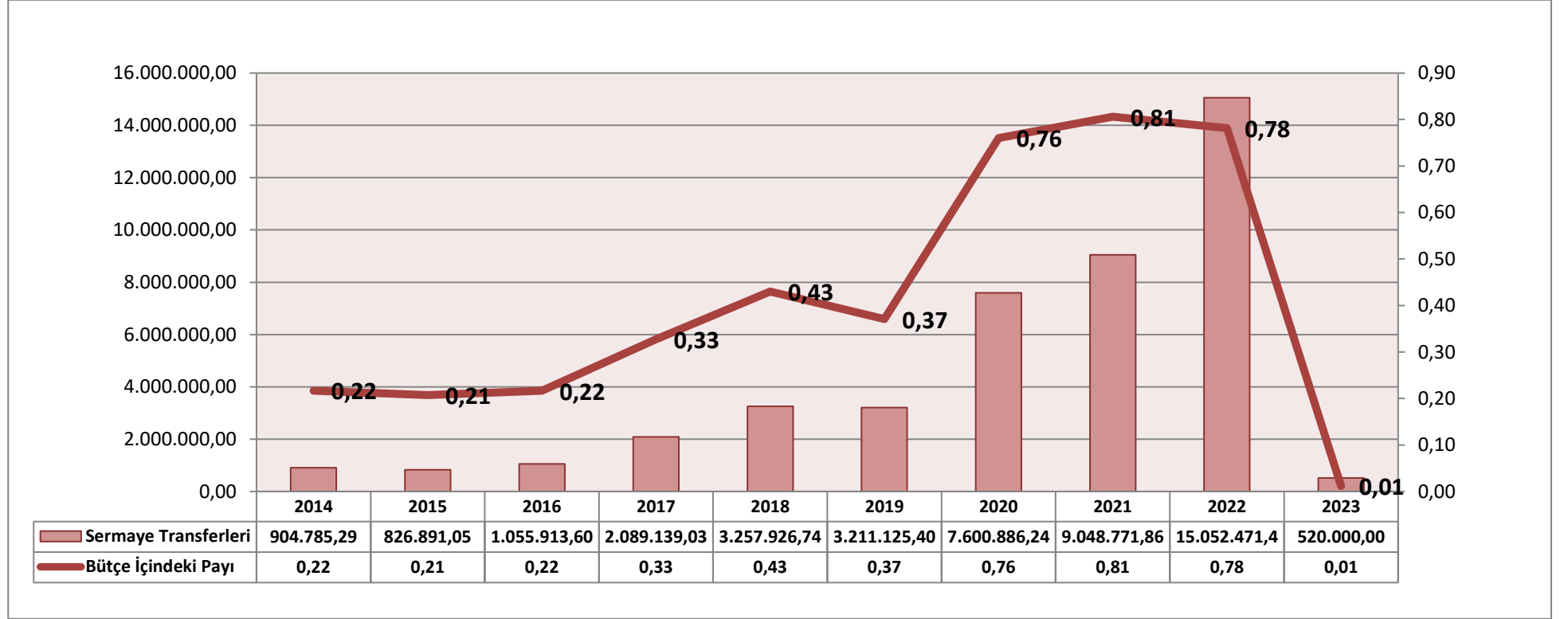
Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen cari transfer giderlerine bakıldığında 2021 yılında cari transfer giderleri 26,618,862.17 TL, 2022 yılında 59,382,543.35 TL olarak gerçekleşirken 2023 yılında bu rakam 127,213,733.5 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında bütçe içerisindeki pay %2.89 olarak gerçekleşmiştir. 2014 ve 2023 yılları arasında bütçe içerisindeki paya bakıldığında en yüksek değer %3.08 ile 2022 yılında gerçekleşmiştir (Grafik 11).

Grafik 12: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Sermaye Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen sermaye giderlerine bakıldığında, 2023 yılında en yüksek seviye ile 314,111,834.41 TL'ye ulaşmıştır. Bütçe içerisindeki payına bakıldığında ise 2014 yılından sonra sürekli bir gerileme gözlemlenirken hafif bir artışla 2023 yılında küçük bir yükselişle %7.12 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 12).

Grafik 13: Belediyelerin Yıllar İtibarı İle Kesinleşen Sermaye Transfer Giderleri ve Bütçe İçindeki Payı

Belediyelerin 2014-2023 yılları arası kesinleşen sermaye transferlerine bakıldığında, 2022 yılında en yüksek noktaya ulaşarak 15,052,471.46 TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe içerisindeki payına bakıldığında ise 2021 yılında %0.81’lik pay ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2023 yılında ise bütçe içerisindeki pay %0.01 seviyesinde gerçekleşmiştir (Grafik 13).

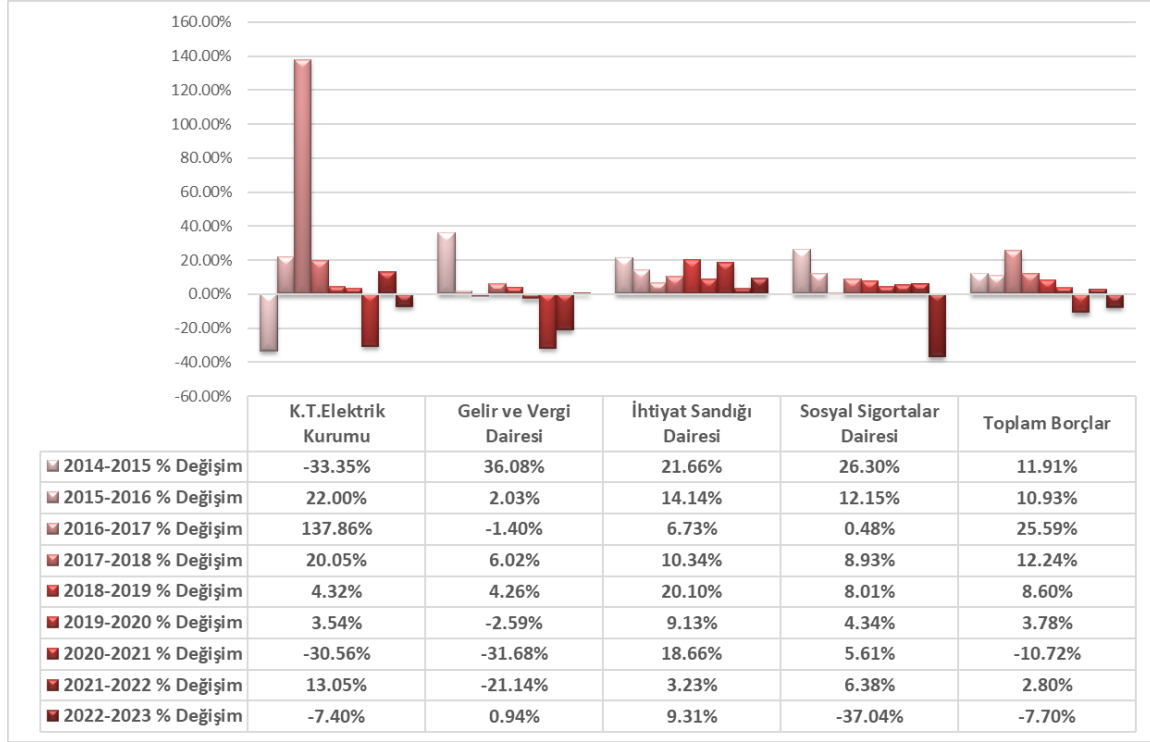
Belediyelerin Kurumlara Olan Borç Analizleri:

Belediyelerimizin 2014 ve 2023 yılları itibarı ile kurum ve kuruluşlara olan borçlarına bakıldığında, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesine 2014 yılı için toplam 306,267,775.15 TL olan borcun 2020 yılına kadar artarak devam ettiği görülmektedir. 2021 yılında bir önceki yıla oranla %10.72 oranında gerileyerek 539,353,571.57 TL seviyesine gelmiştir. 2023 yılında belediyelerin kurumlara olan borçları ise 511,785,634.60 TL olarak gerçekleşmiştir (Grafik 14 ve 15).

Grafik 14: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçları (2014-2023)

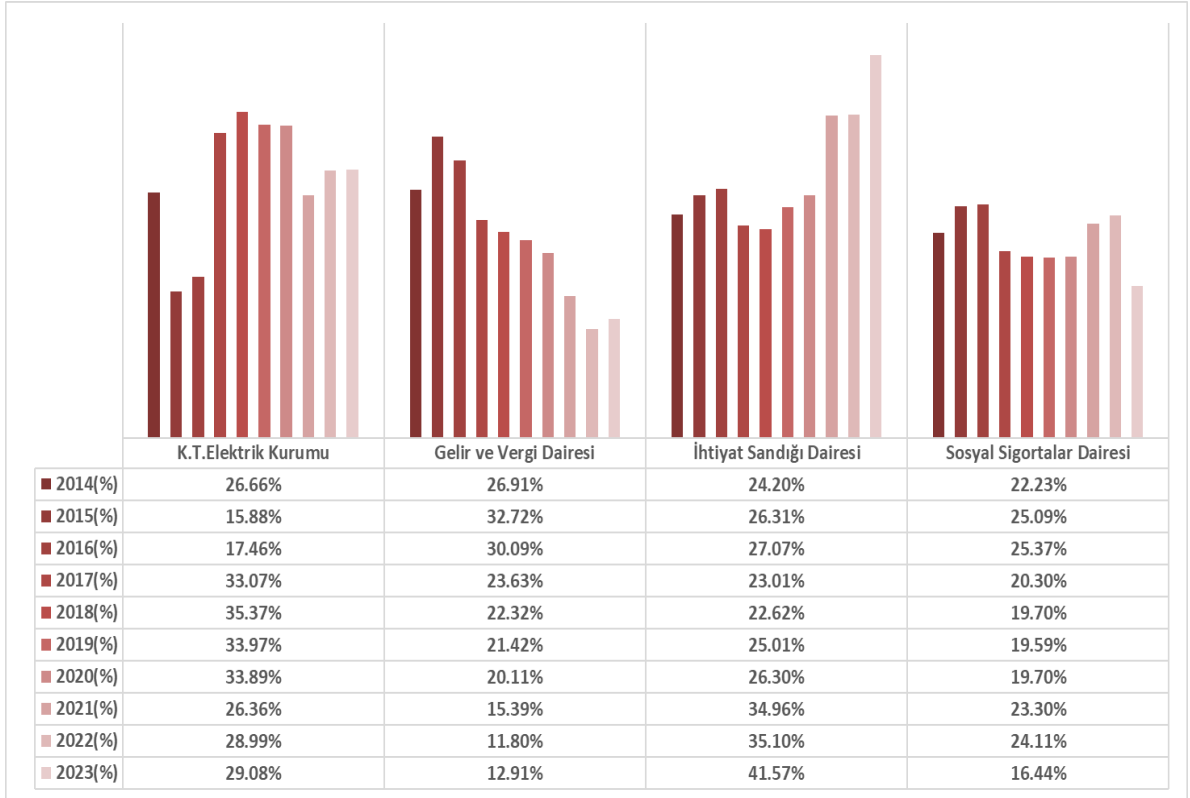
	K.T.Elektrik Kurumu	Gelir ve Vergi Dairesi	İhtiyat Sandığı Dairesi	Sosyal Sigortalar Dairesi	Toplam Borçlar
■ 2014	₺81,642,794.00	₺82,406,230.30	₺74,123,655.58	₺68,095,095.27	₺306,267,775.15
■ 2015	₺54,415,606.33	₺112,142,054.26	₺90,181,986.76	₺86,003,999.08	₺342,743,646.43
■ 2016	₺66,387,152.67	₺114,414,876.70	₺102,935,987.41	₺96,457,059.97	₺380,195,076.75
■ 2017	₺157,905,180.62	₺112,812,173.94	₺109,867,444.96	₺96,918,335.79	₺477,503,135.31
■ 2018	₺189,559,666.84	₺119,605,603.30	₺121,230,101.57	₺105,570,021.31	₺535,965,393.02
■ 2019	₺197,741,392.05	₺124,697,753.83	₺145,600,549.36	₺114,029,797.19	₺582,069,492.43
■ 2020	₺204,740,983.98	₺121,473,895.48	₺158,890,429.72	₺118,978,223.77	₺604,083,532.95
■ 2021	₺142,172,358.07	₺82,989,078.44	₺188,538,161.10	₺125,653,973.96	₺539,353,571.57
■ 2022	₺160,723,432.42	₺65,441,358.09	₺194,621,398.33	₺133,664,872.96	₺554,451,061.80
■ 2023	₺148,824,605.89	₺66,054,615.54	₺212,748,386.11	₺84,158,027.06	₺511,785,634.60

Grafik 15: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçlarının Bir Önceki Yıla Göre Yüzde Değişimi (2014-2023)

2014-2023 yılları itibarı ile belediyelerin kurum ve kuruluşlara olan borçlarının yüzde değişimleri incelendiğinde özellikle Kıbrıs Türk Elektrik Kurumuna olan borçların 2014-2015 yılları arasında -%33.35, 2020-2021 yılları arasında -%30.56, 2022-2023 yılları arasında -%7,40 oranında gerilediği görülmektedir. 2016-2017 yılları arası %137.86 ,2018-2019 yılları arası %4.32 ,2019-2020 yılları arası %3.54 oranında arttığı , ve son olarak 2021-2022 yılları arasında %13.05 oranında yine yükselişe geçtiği görülmektedir. Söz konusu yıllarda, Kıb-Tek sorumluları ile yapılan görüşme neticesinde, belediyeler tarafından mahkemede ara emri alınan borçların, ara emrinin kalkmasından sonra hesaplara yansıtılmış olduğu ifade edilmiştir. Diğer kurumlara olan yüzde borç değişimlerinin ise yıllar itibarı ile arttığı görülmektedir (Grafik 15).

Grafik 16: Belediyelerin Kurumlara Olan Borçlarının Yüzelik Dağılımları (2014-2023)

Belediyelerin kurum ve kuruluşlara olan 2023 yılı itibarıyla olan borçlarının %41.57'sinin İhtiyat Sandığı'nda olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra 2023 yılında Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'na olan borç payı %29.08 olarak ikinci en büyük pay olmuştur (Grafik 16).

2014–2023 yılları arasında belediyelerin kurum ve kuruluşlara olan toplam borç seviyesinin kurumlar arası dağılımına bakıldığında, Kıbrıs Türk Elektrik Kurumu'nun %26,66'lık paydan %29.08'e arttığı, Gelir ve Vergi Dairesine olan borç payının ciddi bir düşüşle %26.91'den %12.91'e, İhtiyat Sandığı Dairesine olan borç payının ise %24.20'den %41.57'ye yükseldiği ve Sosyal Sigortalar Dairesine olan borç payının ise %22.23'den %16.44 seviyesine düştüğü görülmektedir (Grafik 16).

Belediyelerin 2021, 2022 ve 2023 yılları itibarı ile borçları ve yüzde dağılımları aşağıdaki Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Belediyelerin Borç Yüzde Dağılımları

SIRA	BELEDİYELER	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2021-2022 Borç Yüzde Değişimi	2022-2023 Borç Yüzde Değişimi
1	MESARYA BELEDİYESİ	₺9,678,679.92	1.8%	₺7,712,891.93	1.4%	₺756,923.09	0.1%	-20.3%	-90.2%
2	DİKMEN BELEDİYESİ	₺2,348,987.01	0.4%	₺1,800,611.14	0.3%	₺1,611,379.78	0.3%	-23.3%	-10.5%
3	ÇATALKÖY ESENTEPE BELEDİYESİ	₺36,598,264.33	6.8%	₺31,692,509.55	5.7%	₺31,325,726.77	6.1%	-13.4%	-1.2%
4	DEĞİRMENLİK-AKINCILAR BELEDİYESİ	₺977,284.75	0.2%	₺1,937,032.90	0.3%	₺825,014.42	0.2%	98.2%	-57.4%
5	BEYARMUDU BELEDİYESİ	₺2,266,895.22	0.4%	₺1,538,136.05	0.3%	₺1,334,528.17	0.3%	-32.1%	-13.2%
6	ERENKÖY-KARPAZ BELEDİYESİ	₺24,274,489.04	4.5%	₺26,044,521.40	4.7%	₺21,429,243.12	4.2%	7.3%	-17.7%
7	GAZİMAĞUSA BELEDİYESİ	₺9,747,217.51	1.8%	₺27,506,444.52	5.0%	₺26,726,416.98	5.2%	182.2%	-2.8%
8	GEÇİTKALE-SERDARLI BELEDİYESİ	₺8,707,815.30	1.6%	₺6,174,841.51	1.1%	₺1,466,676.82	0.3%	-29.1%	-76.2%
9	GİRNE BELEDİYESİ	₺32,155,728.82	6.0%	₺35,834,071.69	6.5%	₺33,511,414.84	6.5%	11.4%	-6.5%
10	GÖNYELİ-ALAYKÖY BELEDİYESİ	₺13,601,130.54	2.5%	₺16,252,348.81	2.9%	₺9,109,797.21	1.8%	19.5%	-43.9%
11	GÜZELYURT BELEDİYESİ	₺24,026,961.05	4.5%	₺20,642,181.58	3.7%	₺18,863,877.56	3.7%	-14.1%	-8.6%
12	LAPTA - ALSANCAK - ÇAMLIBEL BELEDİYESİ	₺25,540,431.53	4.7%	₺25,053,101.12	4.5%	₺22,668,429.01	4.4%	-1.9%	-9.5%
13	LEFKE BELEDİYESİ	₺42,628,069.51	7.9%	₺42,559,265.94	7.7%	₺37,979,146.79	7.4%	-0.2%	-10.8%
14	LEFKOŞA BELEDİYESİ	₺267,726,258.02	49.6%	₺274,282,670.95	49.5%	₺276,994,399.13	54.1%	2.4%	1.0%
15	MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK BELEDİYESİ	₺15,992,554.66	3.0%	₺13,497,134.95	2.4%	₺12,284,095.62	2.4%	-15.6%	-9.0%
16	TATLISU BELEDİYESİ	₺365,708.45	0.1%	₺313,443.95	0.1%	₺279,415.51	0.1%	-14.3%	-10.9%
17	İSKELE BELEDİYESİ	₺229,105.34	0.0%	₺245,037.05	0.0%	₺391,144.85	0.1%	7.0%	59.6%
18	YENİBOĞAZIÇI BELEDİYESİ	₺22,487,990.57	4.2%	₺21,364,816.76	3.9%	₺14,228,004.93	2.8%	-5.0%	-33.4%
TOPLAM		₺539,353,571.57	100.0%	₺554,451,061.80	100.0%	₺511,785,634.60	100.0%	2.8%	-7.7%

Kaynak : K.T.Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi

Not : Borçlar ilgili kurumlara göre 31 Aralık tarihli borç bakiyeleridir.

 En yüksek altı belediye.

Tablo 11: Belediyelerin 2023 Yılı İtibarıyla Kurumlara Olan Borçları

SIRA	BELEDİYELER	KT.Elektrik Kurumu	Gelir ve Vergi Dairesi	İhtiyat Sandığı Dairesi	Sosyal Sigortalar Dairesi	Toplam
1	MESARYA BELEDİYESİ	₺756,923.09	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺756,923.09
2	DİKMEN BELEDİYESİ	₺1,611,379.78	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺1,611,379.78
3	ÇATALKÖY ESENTEPE BELEDİYESİ	₺1,805,212.95	₺6,106.53	₺19,140,410.15	₺10,373,997.14	₺31,325,726.77
4	DEĞİRMENLİK-AKINCILAR BELEDİYESİ	₺787,548.37	₺37,466.05	₺0.00	₺0.00	₺825,014.42
5	BEYARMUDU BELEDİYESİ	₺1,334,528.17	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺1,334,528.17
6	ERENKÖY-KARPAZ BELEDİYESİ	₺3,645,035.25	₺80,371.22	₺12,217,018.20	₺5,486,818.45	₺21,429,243.12
7	GAZİMAĞUSA BELEDİYESİ	₺26,440,583.25	₺285,833.73	₺0.00	₺0.00	₺26,726,416.98
8	GEÇİTKALE-SERDARLI BELEDİYESİ	₺878,144.94	₺112,983.13	₺0.00	₺475,548.75	₺1,466,676.82
9	GİRNE BELEDİYESİ	₺33,511,414.84	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺33,511,414.84
10	GÖNYELİ-ALAYKÖY BELEDİYESİ	₺9,109,797.21	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺9,109,797.21
11	GÜZELYURT BELEDİYESİ	₺18,863,877.56	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺18,863,877.56
12	LAPTA - ALSANCAK - ÇAMLIBEL BELEDİYESİ	₺18,840,067.82	₺0.00	₺3,828,361.19	₺0.00	₺22,668,429.01
13	LEFKE BELEDİYESİ	₺15,516,313.56	₺0.00	₺22,462,833.23	₺0.00	₺37,979,146.79
14	LEFKOŞA BELEDİYESİ	₺10,947,992.36	₺64,599,977.37	₺136,410,427.40	₺65,036,002.00	₺276,994,399.13
15	MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK BELEDİYESİ	₺3,705,809.88	₺931,877.51	₺4,860,747.51	₺2,785,660.72	₺12,284,095.62
16	TATLISU BELEDİYESİ	₺279,415.51	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺279,415.51
17	İSKELE BELEDİYESİ	₺391,144.85	₺0.00	₺0.00	₺0.00	₺391,144.85
18	YENİBOĞAZIÇI BELEDİYESİ	₺399,416.50	₺0.00	₺13,828,588.43	₺0.00	₺14,228,004.93
TOPLAM		₺148,824,605.89	₺66,054,615.54	₺212,748,386.11	₺84,158,027.06	₺511,785,634.60

Kaynak : K.T.Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi

Not : Borçlar ilgili kurumlara göre 31/12/2023 tarihli borç bakiyeleridir.

 En yüksek Beş belediye.

Tablo 12: Belediyelerin 2019-2023 Yılları Arası K.T.Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi'ne Olan Toplam Borçları

SIRA	BELEDİYELER	2019	2020	2021	2022	2023
1	MESARYA BELEDİYESİ	₺18,811,712.63	₺10,988,815.87	₺9,678,679.92	₺7,712,891.93	₺756,923.09
2	DİKMEN BELEDİYESİ	₺2,474,091.89	₺2,955,273.03	₺2,348,987.01	₺1,800,611.14	₺1,611,379.78
3	ÇATALKÖY ESENTEPE BELEDİYESİ	₺31,292,888.48	₺33,712,351.59	₺36,598,264.33	₺31,692,509.55	₺31,325,726.77
4	DEĞİRMENLİK-AKINCILAR BELEDİYESİ	₺248,253.95	₺151,247.90	₺977,284.75	₺1,937,032.90	₺825,014.42
5	BEYARMUDU BELEDİYESİ	₺4,578,301.75	₺2,467,428.24	₺2,266,895.22	₺1,538,136.05	₺1,334,528.17
6	ERENKÖY-KARPAZ BELEDİYESİ	₺26,977,359.45	₺27,495,075.15	₺24,274,489.04	₺26,044,521.40	₺21,429,243.12
7	GAZİMAĞUSA BELEDİYESİ	₺4,474,310.71	₺5,593,671.76	₺9,747,217.51	₺27,506,444.52	₺26,726,416.98
8	GEÇİTKALE-SERDARLI BELEDİYESİ	₺7,636,607.66	₺7,653,660.72	₺8,707,815.30	₺6,174,841.51	₺1,466,676.82
9	GİRNE BELEDİYESİ	₺58,281,323.17	₺65,393,888.03	₺32,155,728.82	₺35,834,071.69	₺33,511,414.84
10	GÖNYELİ-ALAYKÖY BELEDİYESİ	₺9,667,320.58	₺12,121,758.34	₺13,601,130.54	₺16,252,348.81	₺9,109,797.21
11	GÜZELYURT BELEDİYESİ	₺40,119,890.35	₺41,065,850.45	₺24,026,961.05	₺20,642,181.58	₺18,863,877.56
12	LAPTA - ALSANCAK - ÇAMLIBEL BELEDİYESİ	₺29,876,613.42	₺31,973,124.11	₺25,540,431.53	₺25,053,101.12	₺22,668,429.01
13	LEFKE BELEDİYESİ	₺56,589,225.68	₺68,322,601.52	₺42,628,069.51	₺42,559,265.94	₺37,979,146.79
14	LEFKOŞA BELEDİYESİ	₺254,382,187.87	₺256,521,808.16	₺267,726,258.02	₺274,282,670.95	₺276,994,399.13
15	MEHMETÇİK-BÜYÜKKONUK BELEDİYESİ	₺16,710,033.40	₺16,825,610.05	₺15,992,554.66	₺13,497,134.95	₺12,284,095.62
16	TATLISU BELEDİYESİ	₺544,998.65	₺656,233.24	₺365,708.45	₺313,443.95	₺279,415.51
17	İSKELE BELEDİYESİ	₺317,135.93	₺231,733.86	₺229,105.34	₺245,037.05	₺391,144.85
18	YENİBOĞAZIÇI BELEDİYESİ	₺19,087,236.86	₺19,953,400.93	₺22,487,990.57	₺21,364,816.76	₺14,228,004.93
TOPLAM		₺582,069,492.43	₺604,083,532.95	₺539,353,571.57	₺554,451,061.80	₺511,785,634.60

Kaynak : K.T.Elektrik Kurumu, Gelir ve Vergi Dairesi, İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi

Not : Borçlar ilgili kurumlara göre 31 Aralık tarihli borç bakiyeleridir.

Belediyelerin araç durumu Tablo 13'te görülmektedir. 2022 yılına göre 2023 yılında belediyelerin araç filoları 1402'den 1432'ye arttığı görülmektedir. Kamyonet sayısında 38 artış, Van sayısında ise 27 düşüş gerçekleşmiştir.

Tablo 13: Belediyelerin Araç Durumu (2021-2023)

Yıllar	2021	2022	2023
Çöp Aracı	126	141	143
Vidanjör	23	29	27
Dozer	38	45	53
Diğer Loader	21	22	11
Kamyon	126	125	133
Su Tankeri	48	50	36
Land-Rover	24	26	37
Kamyonet	143	129	167
Salhane Aracı	12	12	10
Cenaze Aracı	29	32	29
Van	161	183	156
Silindir	17	18	20
Beton Yoğurma Aracı	34	35	22
Greyder	6	5	5
Traktör	17	21	22
Otobüs	9	19	15
Minibüs	48	40	34
Salon Araba	211	251	254
Lift	23	32	29
Motorsiklet	121	144	146
Diğer	60	43	83
Toplam	1297	1402	1432

Kaynak: Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği

Sorunlar

Belediyelerimiz, çağdaş gereksinimlerin karşılanması amacıyla gerekli hizmet sunumunu gerçekleştirebilmek için mali sorunlarla uğraşmaktadırlar. Mali sorunların aşılması maksadıyla denetim mekanizması geliştirilmelidir.

Belediyelerin ana hizmet alanları olan yol, su, kanalizasyon, sağlık ve imar konularında özellikle bilgi ve deneyim gerektiren hizmetlerde birkaç kent belediyesinin dışında tüm belediyeler kalifiye personel yetersizliği nedeniyle güçlük çekmektedir. Buna mukabil personel sayısındaki artış dikkate alındığında yerel yönetimlerin hantal ve verimsiz bir yapıya sahip olmaya başladığını gözlemlemekteyiz. Bundan dolayı personel alımı konusunda dikkatli olunması, merkezi bir sınav yapılması ve bu konuda yasal düzenlemeler yapılması elzemdir. Ayrıca, belediye hizmetlerin en üst düzeyde ve kaliteli bir şekilde halka ulaşmasını sağlamak için yerel yönetimlerin coğrafi temeller üzerine yeniden yapılandırılması ve paylaşımlı hizmet modeliyle yerel yönetimlerin birlikte çalışması teşvik edilmesi gerekmektedir.

Belediyeler Yasası ve Belediye Personel Yasası gözden geçirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi ile verimin artırılacağı düşünülmektedir. Son dönemlerde gelişmiş ülkelerde merkezi yönetimden çok, yerel(yerinde) yönetimin daha çok ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu yasaların hızla ele alınıp, revize edilmesi gerekmektedir.

Belediyelerde çalışan personelin eğitimine yönelik olarak düzenlenen seminer, kurs ve benzeri programlar yeterli düzeyde yapılamamaktadır.

Belediyelerimizin çoğu ekonomik bakımdan sıkıntı çekmektedir. Belediyeler çalışanlarını ödeyebilmek için devletten avans çekmek zorunda kalmakta, birçok belediye yatırım konusunda beklentilere cevap verecek bir gelişme gösterememektedir. Bu bağlamda Devlet Katkısının Belediyelere doğru bir şekilde yansıtılması büyük önem arz etmektedir.

Belediyelerin sosyal güvenlik kurumlarına olan, belediye prim giderlerine bakıldığı zaman 53/2015 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası ile 2016 yılından itibaren yasal süresi içinde

ve her halükârda bir ay süre ile prim yatırımlarının yapılmaması halinde, ilgili yıla ait (2016) yatırılmayan prim, depozit ve vergi harçları ile varsa gecikme faizleri Devlet katkı payından kesilmeye başlanmasına sebebiyet vermiştir. Buna rağmen belediyelerin İhtiyat Sandığı Dairesi ve Sosyal Sigortalar Dairesi'ne olan borç ve faizlerinin yıllar içerisinde artmaya devam ettiği görülmektedir. Buna göre belediyelerin kurumlara olan borçlarına bakıldığında özellikle İhtiyat Sandığı'na olan borcun diğer kurumlara olan borçlara kıyasla büyük bir artış içerisinde olduğu görülmektedir. Buna göre 2023 yılı içerisinde Belediyelerin kurumlara olan borçlarının %41.57'si İhtiyat Sandığı Dairesi'ne olduğu görülmektedir (Grafik 16). Borç faiz oranlarının sürekli olarak artmasının ileriki yıllarda içinden çıkılmayacak bir noktaya geleceği düşünülmektedir. Bu hususta gerekli hassasiyetin gösterilip sorunun çözülmesine yönelik önlemler alınması gerekmektedir.

Yerel yönetimlerde bütçe disiplininin oluşturulması, stratejik önceliklere göre kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılması ve sonuçların raporlanması gerekmektedir. Bundan dolayı "**Yerel Yönetimlerin**" bütçe sistemlerinde reforma gidilmesi ve "Çok Yıllı Bütçe Sistemi'ne geçilmesi yönünde çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.